

Корпорація
«Науково-
виробниче
об'єднання
«Технології
захисту
довкілля»

ГО «Луганське
регіональне
відділення
Спілки
землепорядників
України»

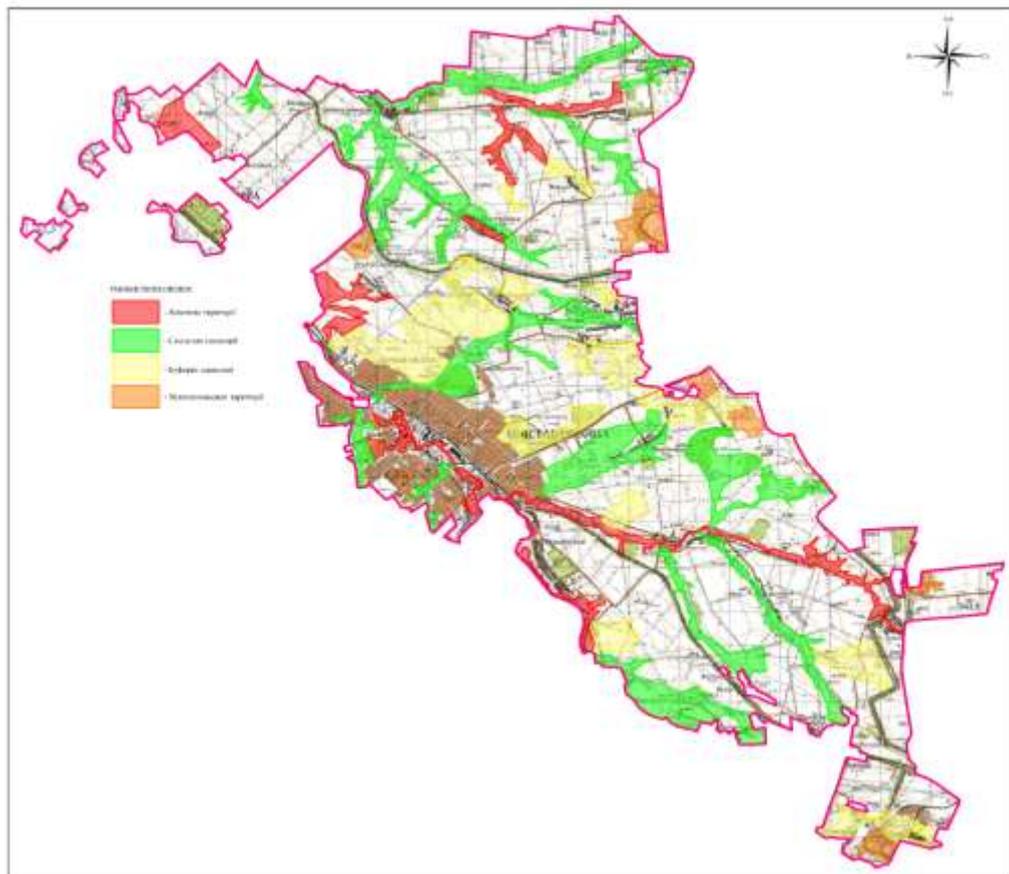

ТОВ
«ЕКСПЕРТ
ЦЕНТР»

Посібник підготовлено Корпорацією «Науково-виробниче об'єднання» Технології захисту довкілля» у співпраці із вченими екологами і землепорядниками громадських організацій в рамках виконання НДР (Державний реєстр НДДКР за № 0124 U004097) на прикладах розроблених ТОВ «Експертцентр» місцевих схем формування екологічної мережі Бахмутської, Костянтинівської міських та Комарської сільської територіальних громад Донецької області.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

З ПИТАНЬ РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Інформацію та матеріали, що містяться у виданні, дозволяється вільно копіювати, перевидавати й розповсюджувати по всій території України всіма способами, якщо це робиться безоплатно для кінцевого споживача та якщо при такому копіюванні, перевиданні й розповсюдженні є обов'язкове посилання на Корпорацію «Науково-виробниче об'єднання» Технології захисту довкілля» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 115496 від 31 жовтня 2022 року)

АНОТАЦІЯ

В Україні реалізується реформа децентралізації, яка передбачає передачу повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. Важливою складовою та запорукою реалізації цієї реформи є формування спроможних громад та можливість громад управляти своїми територіями, в тому числі шляхом розроблення документів державного планування, одним з яких є Місцева схема формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади.

Щоб допомогти розробникам (сертифікованим інженерам-землевпорядникам, екологам тощо) ефективно організувати свою роботу для впровадження Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття біологічного та ландшафтного різноманіття, охорони земель за результатами впровадження вимог Законів України «Про екологічну мережу України», «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» розроблено цей Посібник, який є підґрунтям послідовних кроків, заходів, планів та процедури, якісного розроблення документації з розроблення Місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади на місцевому рівні.

Запропонована послідовність кроків щодо розроблення схем формування екологічної мережі знайде своє застосування в більшості громад України, а поєднання роботи екологів, землевпорядників дає можливість прийняття рішень, ймовірність реалізації яких дуже висока.

Науково-методичний Посібник підготовлено під загальним керівництвом д.т.н. Іващенко Т.Г. та директора Корпорації «Науково-виробниче об'єднання» Технології захисту довкілля» к.т.н. Печеного В.Л., колектив авторів: А. Джос, к.с-г.н., Ю. Карпінський, д.т.н., П. Мілехін, к.с-г.н., С. Ситник, д.с-г.н., О. Улицький, д.геол.н., Г. Шматков, д.б.н.

Пропоновані матеріали розраховані, в першу чергу на розробників місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади, екологів, землевпорядників, а також будуть цікаві працівникам органів місцевого самоврядування.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАК, СИМВОЛІВ,
ОДИНИЦЬ І ТЕРМІНІВ

га	гектар
ГІС	географічна інформаційна система
КМУ	Кабінет Міністрів України
м	метр
НАНУ	Національна академія наук України
НТР	Науково-технічна рада
од.	одиниця вимірювання
ПЗФ	природно-заповідний фонд
р.	рік
т	тонна
тис.	тисяча
чол.	чоловік
шт	штука
°С	градус шкали Цельсія

ЧКУ – Червона книга України, офіційний державний документ, який містить перелік рідкісних, вразливих і зникаючих видів тваринного і рослинного світу у межах України, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів і заходи щодо їх збереження.

ВР	Вразливі	види, які у найближчому майбутньому можуть бути віднесені до категорії зникаючих, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їх популяцій
ЗК	Зникаючі	види, які перебувають під загрозою зникнення у природних умовах і збереження яких є малоімовірним, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їх популяцій
ЗН	Зниклі	види, про які відсутня будь-яка інформація про наявність їх у природі чи спеціально створених умовах
ЗП	Зниклі у природі	види, які зникли в природі, але збереглися у спеціально створених умовах
НВ	Недостатньо відомі	види, які не можна віднести до жодної із зазначених категорій через відсутність необхідної повної і достовірної інформації
НО	Неоціненні	види, про які відомо, що вони можуть належати до категорії зникаючих, вразливих чи рідкісних, але ще не віднесені до неї

РД	Рідкісні	види, популяції яких невеликі і на даний час не належать до категорії зникаючих чи вразливих, хоча їм і загрожує небезпека
-----------	----------	--

ЧКДО – Червона книга Донецької області.

ЄЧС – Європейський червоний список тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення у світовому масштабі.

Е	Зникаючі види, перебувають під загрозою зникнення; збереження їх малоімовірно, відтворення неможливе без здійснення спеціальних заходів.
І	Невизначені види, що відносяться до категорії «зникаючих», «вразливих» або «рідкісних», однак достовірна інформація, яка б дозволила визначити, до котрої саме із визначених категорій їх можна віднести, відсутня.
К	Недостатньо відомі види, які можна було віднести до однієї з вище перелічених категорій, однак у зв'язку з відсутністю повної достовірної інформації питання залишається нез'ясованим.
Р	Рідкісні види, популяції яких невеликі, у даний час не віднесені до категорії «зникаючих» та «вразливих», хоча їм і загрожує небезпека.
V	Вразливі види, які в найближчому майбутньому можуть бути віднесені до категорії «зникаючих», коли продовжиться дія факторів, що впливають на їх стан.
*	Категорії тварин, про яких відомо, що вони перебувають під загрозою зникнення, і які вивчаються Міжнародним союзом охорони природи.

Смарагдова мережа - мережа природоохоронних територій європейського значення, які створюється на виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни в Європі.

МСОП – червоний список Міжнародного союзу охорони природи, (міжнародна організація, метою якої є збереження природних ресурсів).

EX	Зниклий
EW	Зниклий у природі
CR	На межі зникнення
EN	Під загрозою зникнення
VU	Вразливий
NT	Близький до стану загрози зникнення
LC	Найменший ризик
DD	Даних недостатньо
NE	Недосліджений

CITES - Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення.

Додаток I	види, що знаходяться під загрозою зникнення, стосовно яких торгівля може дозволятися тільки у виняткових випадках
Додаток II	види, що можуть виявитися під загрозою зникнення у випадку відсутності суворого регулювання торгівлі ними
Додаток III	види, регулювання торгівлі якими знаходиться в юрисдикції Сторони й щодо яких потрібно співпрацювати з іншими Сторонами для запобігання чи обмеження експлуатації цих видів

БЕРН (Бернська конвенція) – Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі. Види, що підлягають захисту, в рамках Бернської конвенції розподілені на чотири додатки:

Додаток I, II	Види фауни, що підлягають суворій охороні
Додаток III	Види фауни, що підлягають охороні
Додаток IV	Заборонені методи забиття, відлову та інших форм експлуатації тварин та рослин

БОНН (Боннська конвенція) – Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин.

Додаток I	Мігруючі види, які перебувають під загрозою зникнення
Додаток II	Мігруючі види, статус яких є несприятливим, для збереження та регулювання використання яких необхідні міжнародні угоди, а також ті види, стан збереження яких був би значно покращений у результаті міжнародного співробітництва
додаткові угоди	<u>EUROBATS</u> – угода про збереження кажанів в Європі <u>AEWA</u> – угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів

Зміст

	<i>Стор.</i>
ВСТУП	9
1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	11
2 ПІДСТАВИ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ПРОЄКТУ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	13
3 НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	
(На прикладах розроблених місцевих схем формування екологічної мережі Бахмутської, Костянтинівської міських та Комарської сільської територіальних громад Донецької області)	15
3.1 Природні умови і особливості міської (селищної, сільської) територіальної громади в контексті формування екомереж <i>(Адміністративно-територіальна структура територіальної громади, Демографія громади, Фізико-географічна характеристика, Геологічна будова, Ґрунти, Клімат)</i>	16
3.1.1 Адміністративно-територіальна структура територіальної громади	16
3.1.2 Демографія громади	17
3.1.3 Фізико-географічна характеристика	18
3.1.4 Геологічна будова	18
3.1.5 Ґрунти	20
3.1.6 Клімат	21
3.2 Формування екостабілізаційного каркасу	23
3.2.1 Структурні елементи екомережі <i>(Землі природно-заповідного фонду; Перспективні землі для заповідання; Землі водного фонду; Характеристика річок громади; Характеристика водойм; Водоохоронні зони та прибережено-захисні смуги навколо об'єктів водного фонду; Водно-болотні угіддя; Землі лісового фонду; Полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду; Землі оздоровчого призначення; Землі рекреаційного призначення; Землі історико-культурного</i>	

<i>призначення; Землі сільськогосподарського призначення; Малопродуктивні та деградовані землі; Геоботанічне районування та флора; Природні рослинні угруповання, які занесені до Зеленої книги України та зростають на території громади; Території, які є місцями зростання видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України; Зоогеографічні особливості та фауна)</i>	23
3.2.2 Землі природно-заповідного фонду	24
3.2.3 Перспективні землі для заповідання	25
3.2.4 Землі водного фонду	26
3.2.4.1 Характеристика річок громади	28
3.2.4.2 Характеристика водойм	28
3.2.5 Водоохоронні зони та прибережні-захисні смуги навколо об'єктів водного фонду	30
3.2.6 Водно-болотні угіддя	30
3.2.7 Землі лісового фонду	31
3.2.8 Полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду	32
3.2.9 Землі оздоровчого призначення	33
3.2.10 Землі рекреаційного призначення	34
3.2.11 Землі історико-культурного призначення	34
3.2.12 Землі сільськогосподарського призначення	35
3.2.13 Малопродуктивні та деградовані землі	37
3.2.14 Геоботанічне районування та флора	38
3.2.15 Природні рослинні угруповання, які занесені до Зеленої книги України та зростають на території громади	40
3.2.16 Території, які є місцями зростання видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України	41
3.2.17 Зоогеографічні особливості та фауна	42
3.3 Формування місцевої схеми екологічної мережі міської(селищної, сільської) територіальної громади <i>(Концептуальні основи розбудови екомережі. Характеристика та обґрунтування необхідності виокремлення конкретних ключових, сполучних, буферних та відновлювальних територій. Локальні території екомережі громади (по необхідності)</i>	48
3.4 Методичні підходи до складання ескізних картографічних матеріалів, картографування структурних елементів місцевої схеми екологічної мережі громади <i>(Вибір картографічної основи; Структура картографічних матеріалів; Особливості визначення та картографування</i>	63

<i>структурних елементів місцевої схеми екомережі)</i>	
3.5 Необхідність використання геоінформаційних систем при розробленні місцевої схеми екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	68
3.6 Висновки та пропозиції щодо подальшого розвитку місцевої екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	71
ДОДАТКИ	73
Додаток А Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 115496 від 31 жовтня 2022р.	74
Додаток Б Облікова картка НДДКР Державний обліковий номер: 0224U032591	75
Додаток В Витяг із протоколу засідання Вченої ради ДЕА	76
Додаток Г Рекомендований зміст місцевої схеми екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	77
Додаток Д Зразок документа – Технічне завдання	79
Додаток Е Зразок документа – ДОГОВІР № _____ про надання послуг	84
Додаток Ж Зразки погоджень ОДА та рішень щодо затвердження місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	90
Додаток И Інформація про археологічні об’єкти культурної спадщини територіальної громади	94
Додаток К Структурні елементи місцевої схеми екомережі територіальної громади ПЕРЕЛІК структурних елементів екологічної мережі Комарської територіальної громади	95
Додаток Л Структура бази даних територій та об’єктів місцевої екомережі Комарської сільської територіальної громади	96
Додаток М ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ	98
Картосхема 1 – Місцева схема формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	98
Картосхема 2– Розміщення місць рослинного та тваринного світу, що занесені до Червоної книги України міської (селищної, сільської) територіальної громади	99
Картосхема 3 – Схема об’єктів культурної спадщини та рекреаційного призначення міської(селищної, сільської) територіальної громади	100

ВСТУП

Серед більш ніж двохсот країн світу Україна посідає 43-тє місце за площею і володіє очевидними природними багатствами. Однак у численних світових рейтингах за показниками соціуму, компонентів навколишнього природного середовища, вона, на жаль, не піднімається вище 70 місця.

Конкурентні переваги унікальних природних багатств значною мірою нівелюються через катастрофічний стан ландшафтів. Причиною цього стала фрагментація земель природоохоронного призначення, яка призводила до деградації їх територій і концепція ізольованих охоронних територій не могла забезпечити біоландшафтне та історико-культурне різноманіття.

На думку відомого американського вченого Юджина Одума, для підтримання базового функціонування екосистем і ландшафтів необхідно зберегти в природному стані дві третини території, в той час як на території Європи площа заповідних об'єктів становить близько 20% ,а в Україні у зв'язку з освоєнням агросфери залишилось дуже мало "природних територій", придатних для організації заповідних об'єктів, які стануть каркасом екомережі.

Вперше ідею Європейської екомережі було запропоновано колективом голландських дослідників у 1993р. на конференції "Охорона природної спадщини Європи через створення Загальноєвропейської екологічної мережі" в Маастріхті. Сьогодні вона є головним визначальним елементом Всеєвропейської стратегії збереження біорізноманіття, яку було схвалено Конференцією міністрів охорони довкілля 55 європейських країн у Софії в жовтні 1995р. До їх числа входить і Україна, яка бере активну участь у формуванні Національної екологічної мережі та розширенні площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Потреба у формуванні екологічної мережі територіальної громади виникла з введенням поняття планування територій на місцевому рівні, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови, використання територій адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин.

Тому вважається , що **екологічна мережа міської (селищної, сільської) територіальної громади** – це комплексна багатофункціональна природно-територіальна система, основними функціями якої є збереження біорізноманіття, стабілізація екологічної рівноваги, підвищення продуктивності ландшафтів, покращення стану довкілля, забезпечення збалансованого сталого розвитку міської (селищної, сільської) територіальної громади.

При проектуванні місцевої екомережі передбачається нанесення на планово-картографічні матеріали територій та об'єктів, включених до переліків екомережі, як просторових об'єктів з певною площею, межами, характеристикою тощо.

У такий спосіб місцева схема формування екологічної мережі територіальної громади, яка затверджена рішенням відповідної ради, стає екологічним муніципальним нормативно-правовим актом, який дає право удосконалення складу земель України між різними категоріями земель, тобто віднесення земельної ділянки, як об'єкту екомережі, до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, відповідно до п.3.4 статті 20 Земельного кодексу України та надання їм природоохоронного статусу.

Тому при плануванні на місцевому рівні вкрай необхідна не лише чітка стратегія охорони природного середовища та посиленого контролю за природокористуванням в межах територіальної громади, але й добре продумана система запобіжників, екологічної освіти й виховання населення.

1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Одним із ключових принципів нового просторового планування стало дотримання екологічних вимог в управлінні і розвитку територій, що надзвичайно важливо у світлі посилення уваги до екологічних нормативно-правових вимог та дотримання стратегії збалансованого розвитку і досягнення Цілей прийнятого Закону «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Стратегічним завданням для досягнення екологічної збалансованості території України є створення умов для формування та відновлення довкілля шляхом збільшення площі земель екомережі до 2025 року 40-41.0%. Протягом 2021-2023 років було прийнято та внесені зміни до низки законів та постанов КМУ, що кардинально змінило законодавчу базу стосовно планування територій на місцевому рівні, особливо її екологічну складову.

Систему заходів у галузі збереження біоландшафтного різноманіття склали:

1. Рішення Європейського Парламенту і Європейської Ради від 22 липня 2002 року щодо ухвалення Шостої Програми дій з охорони довкілля.
2. Директива Європейського Парламенту і Європейської Ради про створення інфраструктури просторової інформації щодо видів діяльності, які можуть мати вплив на довкілля.
3. Програма «Натура–2000», діє для організації системи територій спеціального збереження в межах країн-членів Європейського Союзу Євросоюз-Директива 92/43/ЄЕС.
4. Створення Загальноєвропейської екологічної мережі та ефективного управління нею шляхом доступу до інформації. Софія-95.

Рекомендація Україні:

Вдосконалення екологічного законодавства України щодо питання формування Всеєвропейської екологічної мережі.

5. Краківська декларація 1995 «Реалізація Всеєвропейської Екологічної Мережі (ВСЕМ)» Забезпечення створення зеленого каркасу Центральної і Східної Європи.

6. Програма Смарагдова мережа Європи – аналог «Натура–2000», де охоплено програмою більше країн Європи, не лише членів ЄС.

7. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Особливо революційною подією ми вважаємо прийняття Законів України від 13 квітня 2020 року № 554-IX «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» та від 7 червня 2020 року № 711-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель».

З прийняттям цих Законів були внесені зміни практично у всі Закони, які регулюють планування використання земельного фонду всіх категорій земель в межах територіальних громад.

Законодавча база України щодо формування екологічної мережі України

1. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки.

2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року.

3. «Про охорону навколишнього природного середовища».

4. «Про місцеве самоврядування в Україні».

5. «Про екологічну мережу України».

6. «Про регулювання містобудівної діяльності».

7. «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».

8. «Про стратегічну екологічну оцінку».

9. «Про землеустрій».

10. «Про Державний земельний кадастр».

11. «Про природно-заповідний фонд України».

Протягом 2019-21 років вищенаведені зміни у законодавстві були деталізовані у низці підзаконних актів:

1. «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі».

2. Про «Порядок функціонування національної інфраструктури геопросторових даних».

3. «Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки».

Методичні рекомендації

1. Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

2. Щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації.

3. Указ Президента України від 23 березня 2021 року №111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації».

2 ПІДСТАВИ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ПРОЄКТУ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Правовою основою формування місцевої екологічної мережі є Закони України та міжнародні договори України стосовно природних ділянок міжнародного значення, зокрема Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головно як середовища існування водоплавних птахів (1971р.), Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (1972р.), Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ їх існування в Європі (1979р.), Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (1979р.), Конвенції про захист Чорного моря від забруднення (1992р.), Конвенції про охорону біологічного різноманіття (1994р.), Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (1995р.), Конвенції про охорону та відтворення транскордонних водотоків та міжнародних озер (1999р.), Краківська декларація 1995 «Реалізація Всеєвропейської Екологічної Мережі (ВЄЕМ)» Забезпечення створення зеленого каркасу Центральної і Східної Європи тощо.

З 12 червня 2020 року система державного устрою України стала:

За географічними ознаками –

АР Крим, області, райони та населені пункти (міста, селища, села)

За своїм статусом –

1. Адміністративно-територіальні одиниці (області, райони)

2. Самоврядні територіальні одиниці – територіальні громади

За місцем у системі адміністративно-територіального устрою–

Первинний рівень - міські, селищні і сільські територіальні громади

Середній рівень - райони

Вищий рівень - області

Отже, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» **територіальні громади** стали самостійними адміністративно-територіальними одиницями, що мають єдиний адміністративний центр.

Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» сформоване стратегічне завдання для

досягнення екологічної збалансованості території України – це збільшення площі земель екомережі в державі до 41%, а для забезпечення дотримання екологічних прав громадськості на доступ до публічної інформації з питань охорони навколишнього природного середовища та підвищення рівня екологічної свідомості громадян України - створення ефективної системи доступу до публічної екологічної інформації даних.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021р. №443-р «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року» в розділі «Зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття» визначено, що для виконання мети розширення і невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів» місцевим органам виконавчої влади та місцевого самоврядування необхідно забезпечити розроблення та затвердження рішеннями відповідного рівня рад місцевих схем і програм формування екологічної мережі в період 2021-2025рр.

При формуванні місцевої екологічної мережі необхідно враховувати вимоги статті 4. Закону України «Про екологічну мережу України» щодо принципів формування, збереження та використання екомережі, а саме:

а) забезпечення цілісності екосистемних функцій складових елементів екомережі; б) збереження та екологічно збалансоване використання природних ресурсів на території екомережі; в) зупинення втрат природних та напівприродних територій (зайнятих рослинними угрупованнями природного походження та комплексами, зміненими в процесі людської діяльності), розширення площі території екомережі; г) забезпечення державної підтримки, стимулювання суб'єктів господарювання при створенні на їх землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інших територій, що підлягають особливій охороні, розвитку екомережі; ґ) забезпечення участі громадян та їх об'єднань у розробленні пропозицій і прийнятті рішень щодо формування, збереження та використання екомережі; д) забезпечення поєднання національної екомережі з екомережами суміжних країн, що входять до Всеєвропейської екомережі, всебічний розвиток міжнародної співпраці у цій сфері; е) удосконалення складу земель України шляхом забезпечення науково-обґрунтованого співвідношення між різними категоріями земель.

Ці заходи забезпечать внесення до об'єктів екомережі, відповідно до статті 5 Закону України «Про екологічну мережу України», особливо цінні території у складі:

а) території та об'єкти ПЗФ; б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони; в) землі лісового фонду; г) ползахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду; ґ) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами; д) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку

населення і туризму та проведення спортивних заходів; е) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, луки, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність); є) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до ЗКУ; ж) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до ЧКУ; з) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо; и) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні як природні регіони з окремим статусом.

3 НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Рекомендації щодо формування розділу надаються на прикладах розроблених місцевих схем формування екологічної мережі Бахмутської, Костянтинівської міських та Комарської сільської територіальних громад Донецької області.

Пропозиції щодо розроблення місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади складаються із визначення принципів формування, збереження та використання екомережі, вимог до формування окремих складових частин екомережі як просторових об'єктів і проектних рішень, відповідно до Законів України «Про екологічну мережу України», «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», «Про стратегічну екологічну оцінку» та Методичних рекомендацій щодо розроблення регіональних та місцевих схем екомережі затверджених наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 13.11.2009 м. Київ № 604.

Розроблення місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади створить умови для:

1. Нанесення на планово-картографічні матеріали територій та об'єктів, включених до переліків екомережі, особливо це стосується територій та об'єктів ПЗФ.

2. Розроблення рекомендацій щодо визначення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, відновлюваних, буферних та сполучних територій, які пропонується створити, а саме: - з урахуванням домінуючого засобу правового регулювання класифіковано тип правового режиму структурних елементів

ключових територій екомережі; - **забороняючим**, для сполучних і буферних територій як **дозвільний** та для відновлюваних територій як **зобов'язуючий**.

3. Включення територій та об'єктів до переліків екомережі та затвердження рішенням відповідного рівня рад Схема стає муніципальним нормативно-правовим актом, що забезпечує на місцевому рівні цілісність екосистемних функцій складових елементів екомережі та передбачає віднесення земельних ділянок якими розпоряджаються органи місцевого самоврядування до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, тобто надання їм природоохоронного статусу.

4. Визначення Місцевих схем формування екомережі як основи для розроблення усіх видів проектної документації при здійсненні землеустрою та як передумова для урахування державних, громадських і приватних інтересів, визначення перспективних напрямів забезпечення збереження та невиснажливого використання цінних ландшафтів та інших природних комплексів, об'єктів і територій при розробці містобудівної документації

5. Органів місцевого самоврядування оприлюднювати геопросторові дані та метадані територій та об'єктів екомережі на своїх офіційних веб-сайтах та галузевому геопорталі і відображати їх за допомогою сервісів доступу на національному геопорталі.

Обсяг планувальних рішень та порядок розроблення місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади був складений на прикладах розроблених місцевих схем формування екологічної мережі Бахмутської, Костянтинівської міських та Комарської сільської територіальних громад Донецької області.

(Рекомендований зміст пояснювальної записки наданий в додатку Г).

3.1 Природні умови і особливості міської (селищної, сільської) територіальної громади в контексті формування екомереж

Головні завдання розділу надати наявну інформацію про адміністративно-територіальну структуру, демографію громади, фізико-географічну характеристику, геологічну будову, ґрунти та клімат територіальної громади

Рекомендації щодо формування розділу надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Бахмутської міської територіальної громади.

3.1.1 Адміністративно-територіальна структура територіальної громади

Бахмутська міська територіальна громада (далі – ТГ) утворилась 26 червня 2019 року, шляхом приєднання до м. Бахмут та смт. Красна Гора п'яти старостинських округів, а саме:

Зайцівський старостинський округ	с. Зайцеве, с. Вершина, с. Весела Долина
Іванівський старостинський округ	с. Іванівське, с. Андріївка, с. Берхівка, с-ще Хромове, с. Кліщіївка
Клинівський старостинський округ	с. Клинове, с. Відродження, с. Мідна Руда
Опитненський старостинський округ	с-ще Опитне, с-ще Зеленопілля, с-ще Ягідне, с. Іванград
Покровський старостинський округ	с. Покровське, с. Нова Кам'янка

Адміністративним центром громади є місто Бахмут

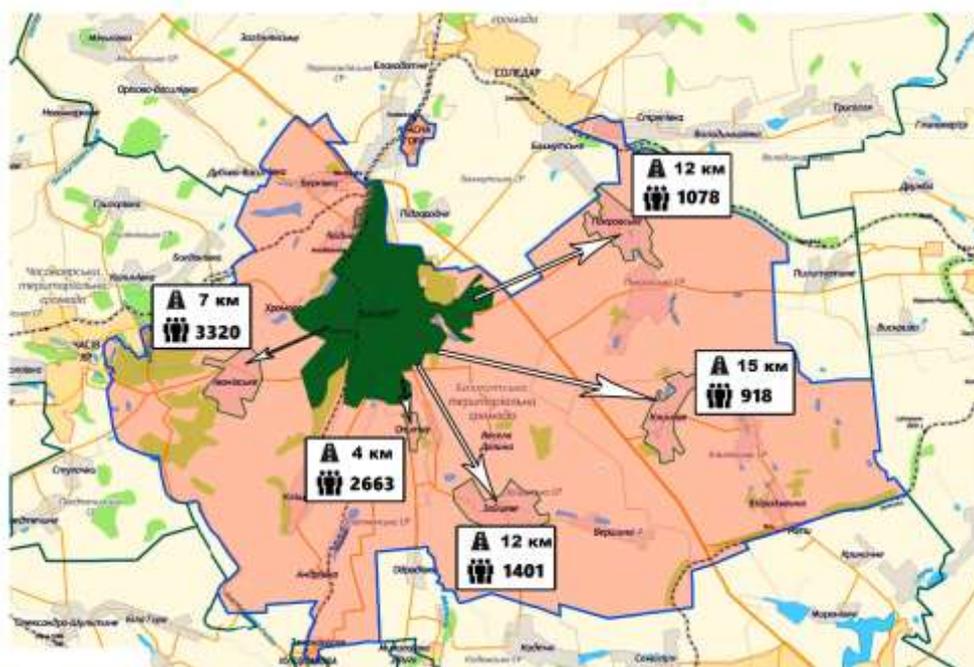

Рис. 3.1 – Відстань від м. Бахмут до старостинських округів громади

Загальна площа території складає 435,991 км², в тому числі:

Бахмутська міська рада	41,6 км ²
м. Бахмут	39,96 км ²

смт. Красна Гора	1,64 км ²
Зайцівський старостинський округ	85,659 км²
с. Зайцеве	4,041 км ²
с. Вершина	1,671 км ²
с. Весела Долина	0,052 км ²
Іванівський старостинський округ	121,183 км²
с. Іванівське	3,341 км ²
с. Андріївка	0,206 км ²
с. Берхівка	1,449 км ²
с-ще Хронове	1,467 км ²
с. Кліщіївка	2,746 км ²
Клинівський старостинський округ	70,104 км²
с. Клинове	3,463 км ²
с. Відродження	0,685 км ²
с. Мідна Руда	0,561 км ²
Опитненський старостинський округ	31,819 км²
с-ще Опитне	0,939 км ²
с-ще Зеленопілля	0,264 км ²
с-ще Ягідне	0,288 км ²
с. Іванград	1,588 км ²
Покровський старостинський округ	85,626 км²
с. Покровське	9,494 км ²
с. Нова Кам'янка	0,56 км ²

Бахмутська міська територіальна громада, розташована в північно-східній частині Донецької області на плато «Донецького кряжу».

Громада межує з Соледарською, Сіверською, Костянтинівською та Часовоярською територіальними громадами Донецької області.

3.1.2 Демографія громади

Загальна чисельність наявного населення Бахмутської міської ТГ за даними Головного управління статистики у Донецькій області станом на

01.01.2021 складає 80,377 тис. осіб, з них: міське населення – 72,921 тис. осіб (або 90,7% від загальної чисельності населення) та сільське населення – 7,456 тис. осіб (або 9,3%).

Таблиця 3.1 – Чисельність населення Бахмутської міської ТГ (осіб)

№	Назва населеного пункту	на 01.01.2021
	Бахмутська міська рада	72921
1.	місто Бахмут	72310
2.	селище міського типу Красна Гора	611
	Зайцівський старостинський округ	1071
3.	село Зайцеве	852
4.	село Вершина	18
5.	село Весела Долина	201
	Іванівський старостинський округ	2565
6.	село Іванівське	1273
7.	село Андріївка	54
8.	селище Хронове	774
9.	село Берхівка	88
10.	село Кліщіївка	376
	Клинівський старостинський округ	818
11.	село Клинове	607
12.	село Відродження	204
13.	село Мідна Руда	7
	Опитненський старостинський округ	2021
14.	селище Опитне	1434
15.	селище Зеленопілля	231
16.	село Іванград	123
17.	селище Ягідне	233
	Покровський старостинський округ	981
18.	село Покровське	971
19.	село Нова Кам'янка	10
Всього:		80377

3.1.3 Фізико-географічна характеристика

Відповідно до фізико-географічного районування територія Бахмутської міської територіальної громади розташована в степовій зоні України в Донецькій фізико-географічній області Лівобережно-Дніпровської північно-степової провінції і займає західну частину Донецького кряжу.

За своїм характером земна поверхня Донецького кряжу є хвилястою рівниною. Максимальні відмітки висот по Донецькому кряжу складають 200-260 метрів. Амплітуда висот в цих районах досягає 200 м.

В орографічному відношенні територія розміщена на північному схилі Донецької височини і являє собою підвищену рівнину з інтенсивним долинним і яружно-балочним розчленуванням.

3.1.4 Геологічна будова

Донецька область має складну сучасну геологічну будову, яка є результатом багатомільйонної історії геологічного генезису, маючи різноманітні за своїм віком відкладення, від найдавніших – докембрійських, вік яких обчислюється мільярдами років, до наймолодших – антропогенових, сучасних.

В межах Бахмутської ТГ основними геоструктурами є: південні схили Воронежського кристалічного масиву та Донецька складчаста споруда (Донецький кряж).

У зв'язку з тим, що територія Бахмутської міської територіальної громади розташована в двох геоструктурних регіонах, надаємо характеристику по кожному з них:

Південні схили Воронежського кристалічного масиву.

Донецька складчаста споруда (Донецький кряж).

Таблиця 3.2 – Наявність родовищ корисних копалин Бахмутської міської територіальної громади

№ з/п	Місце розташування родовища	Кількість родовищ		Сировина	Площа родовища, га
		всього	які розроблюються		
1	м. Бахмут, 2-й пров. Ломоносова, 3	1	1	Гіпс і ангідрит (ТДВ «СІНІАТ»)	611,0
2	м. Бахмут, вул. П. Лумумби, 86 (виїзд з м. Бахмут)	1	0	Глина тугоплавка (ТОВ «КЕРАМІК-АРТ»)	173,0
3	м. Бахмут, в 4 км на південь від залізної дороги станції Артемівськ-1	1	0	Глина цегельно-черепична (ТОВ «КЕРАМІК-АРТ»)	14,7

4	с. Зайцеве (за межами)	1	0	Гіпс (ТОВ «КНАУФ ГПС ДОНБАС»)	10,4
5	с. Зайцеве (за межами)	1	1	Тугоплавкі глини, пісок (ТОВ «КЕРАМІК-АРТ»)	45,1
6	с. Зайцеве (за межами)	1	0	Тугоплавкі глини, (ТОВ «КЕРАМІК-АРТ»)	63,6
7	с-ще Хромове (за межами)	1	1	Гіпс і ангідрит (ТДВ «СІНІАТ»)	438,0
8	с. Клинове	1	0	Глина цегельно-черепична ТОВ «АГРОІНВЕСТ»	30,0
9	с. Іванград (за межами)	1	0	Гіпс (ТОВ «КНАУФ ГПС ДОНБАС»)	29,0
10	с-ще Зеленопілля (за межами)	1	Розробляє ться 82,0 га	Вогнетривкі та тугоплавкі глини ТОВ «РУТЕКС КЕРАМ»	258,0
11	с. Покровське	2	1	Гіпс ТОВ «ДЕКОНСЬКИЙ ТОРГІВЕЛЬНИЙ ДІМ»	17,98

3.1.5 Ґрунти

Ґрунтовий покрив громади представлений в основному звичайними середньогумусними чорноземами легко суглинистими, що сформувалися на лесах і частково на продуктах вивітрювання корінних порід.

Ґрунти громади представлені переважно чорноземами звичайними слабо- і середньо солонцюватими, піщано важкосуглинковими слабозмитими переважно на лесових породах.

На схилах річних долин, ярів і балок ґрунти середно- і сильно еродовані, місцями змиті, де виступають оголення корінних порід. В днищах балок зустрічаються лучно-болотні солонцюваті слабо солончакові ґрунти, що утворилися на делювіальних породах.

У заплавах річок ґрунти представлені лучно-черноземними слабо солонцюватими (на території смт. Красна Гора намитими), важко суглинистими та лучними глибоко- середньо- і сильно солонцеватими ґрунтами, що утворилися в алювіальних та делювіальних відкладах.

Потужність ґрунтів складає від 3 до 10 м, на них залягає шар чорнозему завтовшки до 0,6 м. Ґрунтові води в долинах річок і в балках залягають на глибині 2-10 м, на межиріччях – на глибині 50-60 м.

Аналіз результатів обстеження ґрунтів свідчить, що значна частина ґрунтів малоприсадибна для сільськогосподарського використання за своїм генетичним походженням (ґрунти на пісках, піщаниках, сланцях та ін.), у зв'язку із таким фактором, як засолення, щербистість і заболочування. Тривале використання земель для сільськогосподарських потреб без належних

агротехнічних заходів призвело до фізико-хімічної деградації ґрунтів тому, що з інтенсивними ерозійними процесами спостерігається комплекс таких негативних факторів, як зниження вмісту гумусу, поживних речовин та інше.

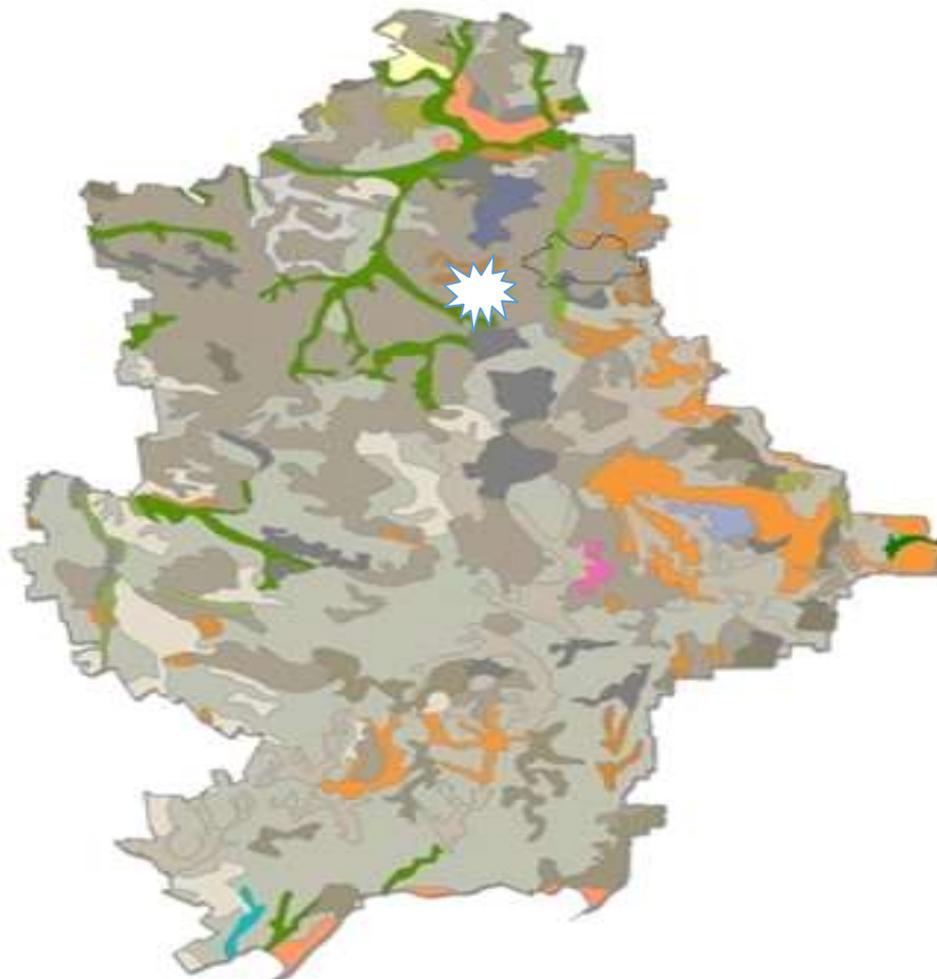

Рис 3.2 – Схема ґрунтів Донецької області

Межі Бахмутської міської територіальної громади

Дерево-підзолисті ґрунти

Дерново-підзолисті ґрунти на давньоалювіальних та воднольодовикових відкладах, морені та лесовидних породах

Дерново-слабо-і середньопідзолисті піщані та глинисто-піщані ґрунти

Опідзолені ґрунти

Опідзолені ґрунти переважно на лесових породах

Чорноземи опідзолені

3.1.6 Клімат

Вся територія Бахмутської ТГ розташована в помірному поясі, клімат даної території помірно-континентальний.

Зима (грудень-лютий)	Весна (березень-травень)
Літо (червень-серпень)	Осінь (вересень-листопад)

3.2 Формування екостабілізаційного каркасу

Рекомендації по формуванню розділу надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади Донецької області.

Складові розділу: *Структурні елементи екомережі, Землі природно-заповідного фонду, Перспективні землі для заповідання, Землі водного фонду, Характеристика річок громади, Характеристика водойм, Водоохоронні зони та прибережно-захисні смуги навколо об'єктів водного фонду, Водно-болотні угіддя, Землі лісового фонду, Полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду, Землі оздоровчого призначення, Землі рекреаційного призначення, Землі історико-культурного призначення, Землі сільськогосподарського призначення, Малопродуктивні та деградовані землі, Геоботанічне районування та флора, Природні рослинні угруповання, які занесені до Зеленої книги України та зростають на території громади, Території, які є місцями зростання видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України, Зоогеографічні особливості та фауна*

Формуються структурні елементи екомережі. Надаються відомості про землі природно-заповідного фонду, перспективні землі для заповідання, землі водного фонду, землі оздоровчого призначення, землі рекреаційного призначення, землі історико-культурного призначення, землі сільськогосподарського призначення, малопродуктивні та деградовані землі, про водоохоронні зони та прибережно-захисні смуги навколо об'єктів водного фонду, водно-болотні угіддя, землі лісового фонду, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду. Відображається характеристика річок громади, характеристика водойм, геоботанічне районування та флора, природні рослинні угруповання, які занесені до Зеленої книги України та зростають на території громади. Території, які є місцями зростання видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України, зоогеографічні особливості та фауна.

3.2.1 Структурні елементи екомережі

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про екологічну мережу України», до складових структурних елементів екомережі включаються:

- а) території та об'єкти природно-заповідного фонду;
- б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони;
- в) землі лісового фонду;
- г) полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду;

- г) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами;
- д) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів;
- е) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, луки, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність);
- є) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;
- ж) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;
- з) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо.

Таблиця 3.3 – Експлікація земель Комарської сільської територіальної громади (га)

Бахмутська міська ТГ	Загальна площа	Землі природно-заповідного фонду	Землі водного фонду	Водно-болотні угіддя	Лісові землі	Полезахисні лісові смуги	Землі оздоровчого призначення	Землі рекреаційного призначення	Землі історико-культурного призначення	Сільсько-господарські угіддя	Деградовані землі
Село Комар+ старостинський округ №1	13938,90	27.0	168.5	0	492.8	194.9	-	-	30.41	12098.81	580.51
Старостинський округ № 2	12924.50	-	173.50	4.50	336.0	128.0	-	-	9.12	8681.31	163.80
Старостинський округ № 3	15472.60	-	252.90	47.00	291.8	91.8	-	-	11.57	11625.89	25.0
Всього в межах громади	42336.00	27.00	594.90	51.5	1462.6	586.7	-	-	51.10	36309.74	769.31

3.2.2 Землі природно-заповідного фонду

На території громади розташовано 1 об'єкт природно-заповідного фонду:

Загальна площа територій природно-заповідного фонду громади складає 27.00 га.

Таблиця 3.4 – Території та об'єкти природно-заповідного фонду Комарської сільської територіальної громади

№ з/п	Назва території або об'єкту ПЗФ	Документ, яким прийнято рішення про включення території та об'єкта до ПЗФ	Місце розташування	Площа, га	Характеристика природоохоронної цінності
1	Ландшафтний заказник місцевого значення «Щучья заводь»	Оголошена рішенням Донецької обласної ради №3/15-353 від 11.09..2000 на площі 27,0 га	біля села Ялта	27.00	Угіддя заказника є місцем гніздування перелітних птахів (лиска, крижень, бугай, кулик-травник, річкові та болотні крячки) На ділянках ростуть ковила Лесінга та тюльпан Шренка, які занесені до занесені до Червоної Книги України.
Всього				27.00	

3.2.3 Перспективні землі для заповідання

Розширення територій природно-заповідного фонду дає можливість не тільки збільшити заповідні площі до рівня передових європейських країн, а й створити розгалужену мережу заповідних осередків в межах урбанізованих ландшафтів, які складатимуть основу екологічного каркасу.

На території громади в перспективі планується створити 3 об'єкта природно-заповідного фонду, а саме:

Таблиця 3.5 – Перспективні території та об'єкти природно-заповідного фонду громади

№ з/п	Назва території або об'єкту ПЗФ	Місце розташування	Площа, га	Характеристика природоохоронної цінності
1	Проектний ботанічний заказник «Балка Орлата»	Біля с. Олександрград	52.00	Територія представлена балкою із двома відрогам та відкривається до р.Вовча. На схилах балки зростають групи дерев, переважно маслини вузьколистої, клена ясенелистого, ясеня звичайного. Із чагарників зустрічається глід, терен, днища балки зарослі очеретом.
2	Проектний ботанічний заказник «Сухий лиман»	Біля с. Іскра	112.00	Територія являє собою цілину степову ділянку, що за конфігурацією схожа на дві ділянки які межують із лісовими землями та сільськогосподарськими угіддями.

3.	Проектний ландшафтний заказник «Перлина Донецького степу»	Північно-східна частина громади	1706.99	Територія проєктованого об'єкту складається переважно із земель запасу (пасовищ та чагарників) і земель лісогосподарського призначення, що належать державним лісомисливським господарствам, земель водного фонду. Територія громади за своїм географічним розташуванням відноситься до Центрального степу в межах різнотравно-ковилових та типчачково-ковилових степів.
	Всього		1870.99	

3.2.4 Землі водного фонду

Водні ресурси Комарської сільської територіальної громади формуються за рахунок транзитної притоки поверхневих вод по річкам: Вовча, р. Мокрі Яли, р. Ворона місцевого річкового стоку, що формується в межах громади, стічних і кар'єрних вод, а також експлуатаційних запасів підземних вод.

По території громади протікає 3 річки, з них, згідно класифікації річок України, всі відносяться до категорії малих.

Загальна площа, зайнята водними об'єктами на території громади складає 594.90 га, в тому числі:

- під річками та струмками - 294.50 га;
- під ставками та штучними водоймами - 305.90 га.

Таблиця 3.6 – Розподіл площі земель під водними об'єктами (га)

№ з/п	Назва території	Всього	Річки	Водотоки (струмки)	Ставки та штучні водойми
1	с. омар та Старостинський округ №1	168.50	147.5	10.0	11.0
2	Старостинський округ №2	173.50	143.00	8.0	22.5
3	Старостинський округ № 3	252.90	4.0	10.0	244.4
	Всього	594.90	294.50	28.0	277.90

У гідрографічному відношенні територія громади відноситься до басейну Азовського моря.

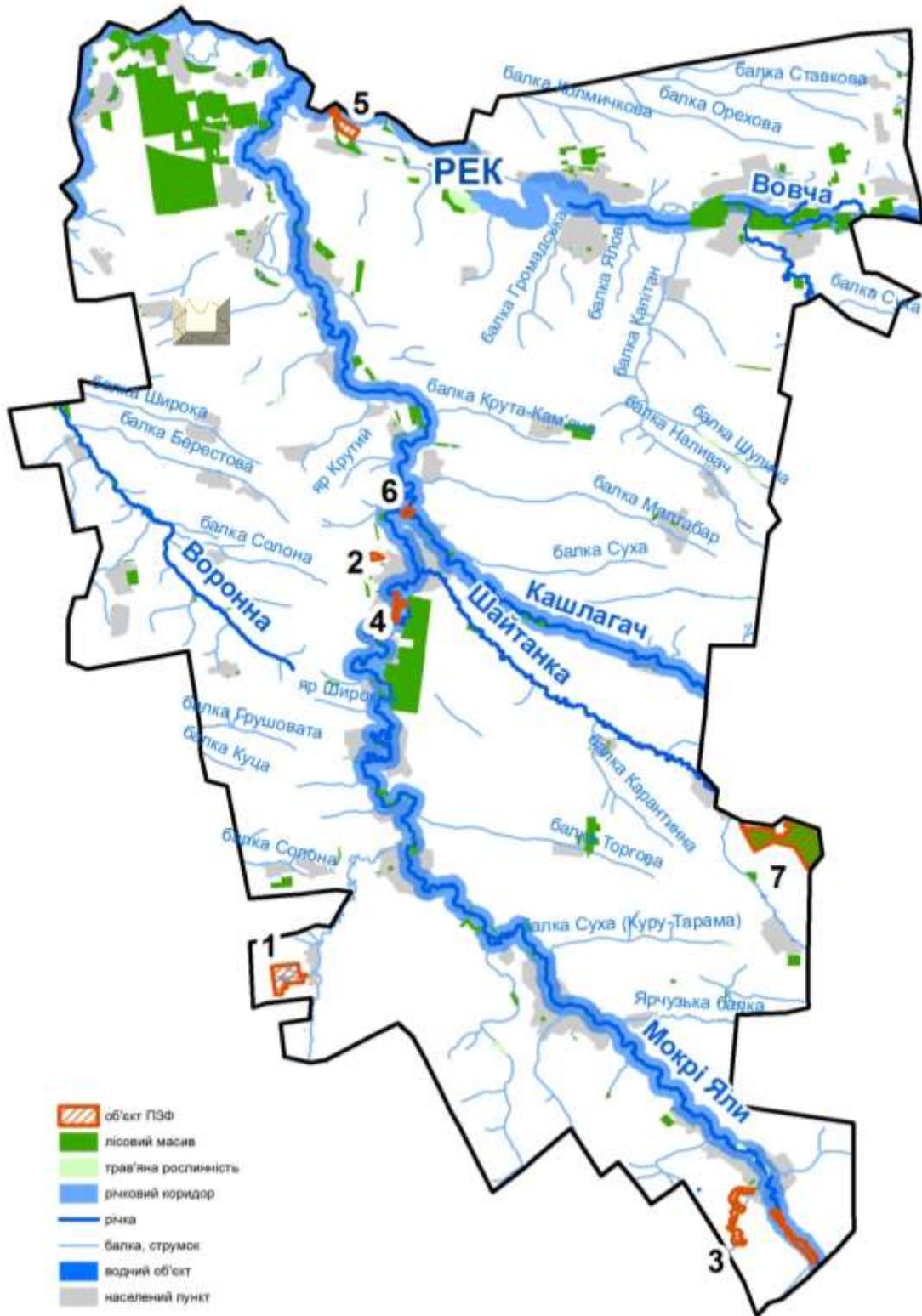

Рис. 3.3 – Карта-схема гідрографічної мережі Великоновосілківського району

Місце розташування громади
(територія до 2021 року)

3.2.4.1 Характеристика річок громади

Річка Мокрі Яли, річка Вовча, річка Ворона.

3.2.4.2 Характеристика водойм

(Рекомендації надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Бахмутської міської територіальної громади).

На території громади розташовано 36 ставків, загальною площею 266,0 га, в тому числі:

- 4 од. на території м. Бахмут (42,62 га);
- 3 од. на території Зайцівського старостинського округу (27,06 га);
- 14 од. на території Іванівського старостинського округу (107,57 га);
- 3 од. на території Клинівського старостинського округу (28,4 га);
- 5 од. на території Опитненського старостинського округу (39,1 га);
- 7 од. на території Покровського старостинського округу (21,25 га).

Таблиця 3.7 – Характеристика водойм

№ з/п	Назва водного об'єкта	Населений пункт	Географічні координати розміщення водного об'єкта		Площа водного об'єкта, га	Об'єм при нормальному підпірному рівні, тис. м ³	Дані про наявність гідротехнічних споруд
			широта	довгота			
м. Бахмут							
1	Ставок на балці Земчин Яр (Північний ставок)	м. Бахмут	48.608722	37.972625	20,62	739,84	Протипаводкова гребля, на балансі КП «БККП»
2	Ставок на річці Бахмутка (Дамба)	м. Бахмут	48.5742	38.015139	10,5	315	Протипаводкова гребля, на балансі КП «БККП»
3	Кар'єр басейну річки Бахмутка	м. Бахмут	48.606158	38.064636	6,5	455	-
4	Ставок на балці без назви (Трубний ставок)	м. Бахмут	48.59405	38.030531	5,0	225	Гідротехнічна споруда, на балансі КП «БККП»
Зайцівський старостинський округ							
1	Став №1	За межами с. Зайцеве	48.536528	38.038422	9,1	209	Гребля, на балансі КП «БККП»
2	Став №2	За межами с. Вершина	48.522367	38.101719	6,16	124,96	Гребля, на балансі КП «БККП»
3	Став №3	с. Вершина	48.519572	38.122394	11,8	472	Гребля,

							на балансі КП «БККП»
Іванівський старостинський округ							
1	Золота рибка	за межами с. Іванівське	48.587715	37.853189	5,11	51	Земляна гребля, на балансі КП «БККП»
2	Орендаторський	с. Іванівське	48.574611	37.911364	4,59	68	Гребля, на балансі не перебуває
3	Солдатський	с. Іванівське	48.579408	37.90875	1,5	28	Земляна гребля, на балансі КП «БККП»
4	Ставок	За межами с. Іванівське	48.580522	37.937211	1,6	16	-
5	Ставок	За межами с. Іванівське	48.584960	37.934933	0,3	9	-
6	Ставок	За межами с. Іванівське	48.579	37.937758	0,2	6	-
7	Ставок	За межами с. Іванівське	48.583711	37.935008	0,1	3	-
8	Ставок	За межами с. Іванівське	48.577583	37.938506	0,1	3	-
9	Восьмий	с-ще Хромове	48.595442	37.944356	16,8	504,23	Гребля, на балансі не перебуває
10	«Безіменний»	с-ще Хромове	48.5887	37.950922	1,0	15	Земляна насип
11	Кліщівський	с. Кліщівка	48.535867	37.961425	4,87	47,8	Гребля, на балансі КП «БККП»
12	Берхівське водосховище	с. Берхівка	48.635767	37.941211	64,0	2730	-
13	Берхівський	за межами с. Берхівка	48.646158	37.947403	5,9	63,7	Гребля, на балансі КП «БККП»
14	Шарабаровка	за межами с. Берхівка	48.625197	37.954109	1,5	27	-
Клинівський старостинський округ							
1	Верхній	с. Клинове	48.551411	38.153803	1,8	19	Гребля, на балансі КП «БККП»
2	Нижній	с. Клинове	48.567992	38.160942	7,3	110	Гребля, на балансі КП «БККП»
3	Отаманське	за межами с. Мідна Руда	48.56356	38.242605	19,3	772,9	Гребля, на балансі КП «БККП»
Опитненський старостинський округ							
1	Водосховище Андріївське	с-ще Опитне	48.521139	37.983422	30,0	1342	-
2	Ставок	с-ще Опитне	48.515608	37.978847	3,08	33,8	-
3	Ставок	с-ще Опитне	48.512983	37.976561	2,6	28,6	-
4	Ставок	с-ще Опитне	48.511039	37.996205	1,32	12	-
5	Ставок	с-ще Опитне	48.555819	38.023211	2,1	18,9	-

3.2.5 Водоохоронні зони та прибережні-захисні смуги навколо об'єктів водного фонду.

(Рекомендації надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади).

Водоохоронні зони встановлюються для всіх водних об'єктів - вздовж обох берегів річок, навколо озер і водосховищ. Їх межі визначають спеціальним земельним проєктуванням, але в будь-якому випадку водоохоронні зони включають заплавні землі, а для малих річок і нижні тераси.

У водоохоронних зонах дозволена регульована господарська діяльність, у складі якої забороняється:

- використання стійких та сильнодіючих пестицидів;
- організація кладовищ, захоронень падіжної худоби, звалищ, полів фільтрації;
- скидання неочищених стічних вод.

За погодженням природоохоронних органів, в окремих випадках може дозволятися розроблення піску і гравію на сухих ділянках заплави.

Прибережні захисні смуги виділяють у складі водоохоронних зон. Їх встановлюють по обидва береги річок та навколо водойм вздовж лінії урізу води (у меженний період) шириною:

- для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше 3 гектарів - 25 метрів;
- для середніх річок, водосховищ на них, водойм, а також ставків площею понад 3 гектари - 50 метрів;
- для великих річок, водосховищ на них та озер - 100 метрів.

Якщо крутизна схилів, прилеглих до водних об'єктів, перевищує 3°, то мінімальна ширина прибережних захисних смуг подвоюється.

У межах існуючих населених пунктів прибережна захисна смуга встановлюється з урахуванням конкретних умов, що склалися.

3.2.6 Водно-болотні угіддя

Водно-болотні угіддя є важливими елементами у загальній структурі екомережі місцевого рівня. Водно-болотні угіддя (ВБУ) являють собою одну з найважливіших складових екомереж. Вони виконують природоохоронні, гідрологічні та соціально-екологічні функції, зокрема у розвантаженні ґрунтових вод, затриманні наносів, токсинів і біологічно активних речовин, очищенні води і стримуванні паводків, ерозії берегів. ВБУ є безумовно необхідним компонентом для підтримання ландшафтного й біологічного

різноманіття. Ці своєрідні угіддя підтримують рибні і лісові ресурси і самі собою являють високоцінні рекреаційні ресурси.

Водно-болотні угіддя – це ділянки суші з високим вмістом вологи. До водно-болотних угідь відносять території, які періодично затоплюються або ж тісно пов'язані з водоймами.

В межах громади до складу водно-болотних угідь можуть бути віднесені очеретяні асоціації, заліснені заплави річок, штучні водойми, тощо.

На території громади площа водно-болотних угідь складає 51.50 га, в тому числі:

- 0 га - село Комар + Старостинський округ № 1
- 4.5 га - Старостинський округ № 2;
- 47.0 га - Старостинський округ № 3.

3.2.7 Землі лісового фонду

(Рекомендації надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Бахмутської міської територіальної громади).

Загальна площа лісів Бахмутської міської територіальної громади складає 2927,0 га, в тому числі:

- 363,1 га - в межах м. Бахмут;
- 369,0 га - в межах Зайцівського старостинського округу;
- 1532,3 га - в межах Іванівського старостинського округу;
- 246,0 га - в межах Клинівського старостинського округу;
- 245,6 га - в межах Опитненського старостинського округу;
- 171,0 га - в межах Покровського старостинського округу .

Більш ніж 70% лісових масивів громади мають штучне походження і посаджені, перш за все, на землях, що піддаються впливу водної та вітрової ерозії, а також в заплавах річок і навколо штучних водойм. В той же час на території громади збережені особливо цінні природні (байрачні, заплавні) ліси, типові для степової зони.

Ліси громади віднесені до 1 категорії. Вони не мають промислового значення, виконують виключно природоохоронні та рекреаційні функції, підлягають особливій охороні, і тому рубки головного користування в них не проводяться.

Таблиця 3.8 – Розподіл земель лісогосподарського призначення (га)

Ліси та інші лісовкриті площі, у тому числі								
Всього (гр.2+8)	лісові землі, з них					не вкриті лісовою рослин- ністю	інші лісові землі	чагарники
	Всього (гр.3+6+7)	вкриті лісовою (деревною та чагарниковою) рослинністю		у тому числі				
		всього	полезахисні лісосмуги	інші захисні насадження				
1	2	3	4	5	6	7	8	
м. Бахмут								
363,06	345,06	345,06	64,0	61,0	-	-	18,0	
Зайцівський старостинський округ								
369,0	318,0	318,0	75,0	62,0	-	-	51,0	
Іванівський старостинський округ								
1532,33	1509,08	1454,08	120,8992	204,1788	55,0	-	23,25	
Клинівський старостинський округ								
246,0	221,0	221,0	77,6683	19,0	-	-	25,0	
Опитненський старостинський округ								
245,6	245,6	245,6	138,95	14,0	-	-	-	
Покровський старостинський округ								
171,0	166,0	166,0	107,0	13,0	-	-	5,0	
Всього по громаді								
2926,99	2804,74	2749,74	583,5175	373,1788	55,0	-	122,25	

3.2.8 Полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду

Полезахисні лісові смуги – це лісові насадження, штучно створені з метою захисту сільськогосподарських угідь від посухи та ерозії ґрунтів. Полезахисні лісосмуги виконують багато функцій. Вони затримують сніг та зберігають вологу для майбутнього врожаю, не дають зливам змивати родючий ґрунт з полів, вгамовують вітер та стримують пилові бурі. На полях, які захищені лісосмугами, швидкість вітру знижується на 20-30%, вологість повітря збільшується на 3-5%, в два рази знижується непродуктивне випаровування вологи. Врожайність зернових підвищується на 5-7 ц/га. В умовах високої розораності земель лісосмуги є притулком для багатьох видів тварин. Лісосмуги стримують рознесення вітром отрутохімікатів, якими обробляють поля.

На території громади переважна більшість лісосмуг була закладена колгоспами та радгоспами в 60-80-х рр. ХХ століття і перебувала у їхньому користуванні. З початком приватизації земель у 1992 р. полезахисні лісосмуги були передані у власність колективних та інших сільськогосподарських підприємств, утворених на базі колгоспів. Однак, лісосмуги не є сільськогосподарськими угіддями і тому були віднесені до земель загального

користування таких підприємств. Згідно із Земельним Кодексом України (в ред. 1992 р.) вони не підлягали паюванню.

Сьогодні лісосмуги стають місцем самовільного скидання сміття, потерпають від випалювання стерні на прилеглих полях. Вони суцільно або надмірно вирубуються.

Площа полезахисних лісових смуг в громаді становить 583,5 га, в тому числі:

- 64,0 га - в межах м. Бахмут;
- 75,0 га - в межах Зайцівського старостинського округу;
- 120,9 га - в межах Іванівського старостинського округу;
- 77,7 га - в межах Клинівського старостинського округу;
- 138,9 га - в межах Опитненського старостинського округу;
- 107,0 га - в межах Покровського старостинського округу .

У зв'язку з їхнім лінійним розташуванням та неможливістю створити цілісний масив, ці площі не були включені до територій місцевої екомережі, але збереження лісосмуг є одним з найважливіших засобів і підвищення врожаїв і збереження здоров'я людини.

3.2.9 Землі оздоровчого призначення

Відповідно до -ст. 47 Земельного Кодексу України, до земель оздоровчого призначення належать землі, що мають природні лікувальні властивості, цільове призначення яких полягає в використанні або можливості використання для профілактики захворювань та лікування людей.

Природні лікувальні властивості земель оздоровчого призначення визначаються за наявністю в їх межах природно-лікувальних ресурсів, які мають бути ефективними засобами для профілактики та лікування поширених захворювань.

До природних лікувальних ресурсів, відповідно до -ст. 6 Закону України «Про курорти», належать:

- мінеральні і термальні води;
- лікувальні грязі та озокерит;
- ропа лиманів та озер;
- морська вода;
- природні об'єкти і комплекси зі сприятливими для лікування кліматичними умовами, які придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Унікальні властивості природних лікувальних ресурсів землі, в межах яких вони знаходяться, виділені в окрему категорію земель, яка має спеціальний правовий режим охорони і використання.

На території Бахмутської міської територіальної громади землі оздоровчого призначення відсутні.

3.2.10 Землі рекреаційного призначення

Відповідно до ст. 50 Земельного Кодексу України, до земель рекреаційного призначення належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів.

Такими елементами у складі екомережі є земельні ділянки зелених зон і зелених насаджень населених пунктів, навчально-туристичні та екологічні стежки, земельні ділянки, зайняті об'єктами фізичної культури і спорту, дитячих та спортивних таборів, інших аналогічних об'єктів, а також земельні ділянки, надані для дачного будівництва і спорудження інших об'єктів стаціонарної рекреації.

Розширення структурних елементів екомережі також можливе за рахунок включення до її складу **територій природного розвитку**, якими виступають відокремлені елементи екомережі, призначені для посилення ефективності екомережі. Ними можуть бути розірвані частини екокоридорів, буферні зони, потенційні природні ядра.

На території громади землі рекреаційного призначення складають 371,5 га, в тому числі:

- 22,7 га - в межах м. Бахмут;
- 114,6 га - в межах Зайцівського старостинського округу;
- 114,0 га - в межах Іванівського старостинського округу;
- 25,1 га - в межах Клинівського старостинського округу;
- 36,3 га - в межах Опитненського старостинського округу;
- 58,8 га - в межах Покровського старостинського округу .

3.2.11 Землі історико-культурного призначення

Культурна спадщина України є невід'ємною частиною світового культурного надбання. Її збереження регулюється Конституцією України, Законом України «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини» та іншими нормативно- правовими актами.

Об'єкт культурної спадщини - це визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені

людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність.

До земель історико-культурного призначення належать землі, на яких розташовані:

а) історико-культурні заповідники, музеї-заповідники, меморіальні парки, меморіальні цивільні та військові кладовища, могили, історичні або меморіальні садиби, будинки, споруди і пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями;

б) городища, кургани, давні поховання, пам'ятні скульптури та мегаліти, наскельні зображення, поля давніх битв, залишки фортець, військових таборів, поселень і стоянок, ділянок історичного культурного шару укріплень, виробництв, каналів, шляхів;

в) архітектурні ансамблі і комплекси, історичні центри, квартали, площі, залишки стародавнього планування і забудови міст та інших населених пунктів, споруди цивільної, промислової, військової, культової архітектури, народного зодчества, садово-паркові комплекси, фонові забудова.

Площа земель історико-культурного призначення на території громади становить 160,3 га, на якій розміщено 169 об'єктів історико-культурного призначення (додаток А), в тому числі:

- 6 об'єктів на території м. Бахмут;
- 13 об'єктів на території Зайцівського старостинського округу;
- 92 об'єкти на території Іванівського старостинського округу;
- 26 об'єктів на території Клинівського старостинського округу;
- 11 об'єктів на території Опитненського старостинського округу;
- 21 об'єкт на території Покровського старостинського округу.

3.2.12 Землі сільськогосподарського призначення

Відповідно до частини 2 ст. 22 Земельного кодексу України до земель сільськогосподарського призначення належать:

а) сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги);

б) несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель інших категорій, землі під господарськими будівлями і дворами, землі під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо).

Таблиця 3.9 – Сільськогосподарські землі громади

Бахмутська міська ТГ	Площа, га							
	загальна площа	загальна площа сільськогосподарських земель	всього сільськогосподарських угідь	з них:				
				рілля	багато-річні насадження	сіножаті	пасовища	перелоги
м. Бахмут	4160,0	1566,3	1562,5	551,8	663,2	127,9	219,7	-
Зайцівський старостинський округ	8565,9	7318,1	7175,0	5521,3	461,0	4,0	1188,7	-
Іванівський старостинський округ	12118,3	9245,7	8997,7	7096,8	277,3	631,3	992,3	-
Клинівський старостинський округ	7010,4	6542,3	6412,9	4821,2	118,0	542,7	931,0	-
Опитненський старостинський округ	3181,9	2597,6	2404,9	1706,0	323,9	-	375,0	-
Покровський старостинський округ	8562,6	7945,4	7753,3	6089,3	5,3	363,0	1295,7	-
Разом	43599,1	35215,4	34306,3	25786,4	1848,7	1668,9	5002,4	

Загальний земельний фонд Бахмутської міської територіальної громади складає 43,6 тис. га, з них площа сільськогосподарських земель складає 35,2 тис. га, що становить 80,7%.

Відкриті землі без рослинного покриву, або з незначним рослинним покривом (кам'янисті місця, піски, яри та ін.) на території громади становлять 1207,5 га або 2,8 %.

Загальна площа сіножатей та пасовищ, які систематично використовують для сінокосіння та випасу худоби, складає 6671,2 га.

У зв'язку з екстенсивним використанням сільськогосподарських земель, частина їх включена до екологічної мережі, а саме до природних коридорів і буферних зон, а землі без рослинного покриву є потенціально перспективними для розширення територій природно-заповідного фонду.

Із врахуванням місць розташування сіножатей та пасовищ окремі площі, які прилягають до гідрографічної мережі також включені до складу екомережі громади.

3.2.13 Малопродуктивні та деградовані землі

За площею і біопродуктивним потенціалом земельного фонду громада є однією з провідних в Донецькій області, проте тривала нераціональна експлуатація земельних ресурсів без належного врахування ландшафтних і ґрунтово-кліматичних особливостей, інтенсивна обробка ґрунтів, високий відсоток посівів просапних культур призвели до посилення деградаційних процесів у ґрунтах.

За цих умов на землях сільськогосподарського призначення має місце ерозія крутосхилів - на схилах вододілів та долинах річок розвинута площинна, струмкова та яружна ерозія, затоплення паводковими водами, підвищення рівня ґрунтових вод до 2,5 метрів, локальні ділянки заболочення, наявність ділянок з породами що карструються та мають прояви у вигляді карстових вирв, впадин, мильб, просідання.

Тому, при формуванні місцевої схеми екомережі, значним резервом є малопродуктивні й деградовані сільськогосподарські угіддя, які внаслідок інтенсивного та нераціонального використання втратили свій агровиробничий потенціал. Це еродовані, заболочені, перезволожені, засолені, забруднені важкими металами, кам'янисті, кислі сільськогосподарські угіддя.

На території громади деградовані землі складають 1197,0 га, в тому числі:

- 134,0 га - в межах м. Бахмут;
- 354,0 га - в межах Зайцівського старостинського округу;
- 537,0 га - в межах Іванівського старостинського округу;
- 35,0 га - в межах Клинівського старостинського округу;
- 11,0 га - в межах Опитненського старостинського округу;
- 126,0 га - в межах Покровського старостинського округу.

При впровадженні місцевої схеми екомережі громади необхідно буде здійснювати впровадження ґрунтозахисної системи землеробства з контурно-меліоративною організацією території, виконати будівництво, розширення та реконструкцію протиерозійних, гідротехнічних, берегозакріплювальних, протизсувних, протиобвальних споруд, а також проведення заходів з захисту спрямованих на запобігання розвитку небезпечних геологічних процесів, усунення або зниження до допустимого рівня їх негативного впливу на території і об'єкти.

Необхідно запланувати проведення відновлення степових, лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених природних ландшафтів, створення і відновлення сіножатей та пасовищ, виконання заходів, пов'язаних з відтворенням лісів, створенням нових та реконструкцією існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень на деградованих,

малопродуктивних та ерозійно небезпечних землях, а також вздовж поверхневих водних об'єктів.

3.2.14 Геоботанічне районування та флора

(Рекомендації надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади).

Донецька область займає унікальну позицію на межі Лісостепу і Степу, що визначає високе флористичне багатство її фітобіоти. За геоботанічним районуванням відноситься до Європейсько-Азіатської степової області, Причорноморської (Понтичної) степової провінції, Приазовсько-Чорноморської степової підпровінції, смуги різнотравно-типчачово-ковилових степів Донецького геоботанічного округу лучних та різнотравно-ковилових степів, рослинності кам'янистих відслонень та широколистяних лісів.

Сучасний склад флори Донецької області складає 1930 видів судинних рослин, що відносяться до 653 родів та 136 родин. Флора Донецької області має широку екологічну амплітуду, що є наслідком різноманітності ландшафтів її території. Характерною рисою флори області є значна перевага трав'янистих рослин над деревами, кущами і напівкущами. Серед трав'янистих переважають багаторічні рослини. Наявність у флорі Донецької області ендемічних та субендемічних видів відрізняє її від інших флор. До складу флори Донецької області входять 93 регіональних ендеміка, є види з вузькими і локальними ареалами: 11 приазовських (ареали яких не виходять за межі Приазовської височини та прилеглої до неї берегової рівнини, що повернена до Азовського моря: деревій голий, волошка несправжньооблідолускова, грабельки Бекетова, плакун міщанцевий, ковила дивна та обманлива, чебреці гранітний, кальміуський, несправжньогранітний, тюльпан гранітний, полин посріблений) та 10 донецьких ендеміків, що зростають на Донецькому кряжі (клеома донецька, пірій крейдяний, жовтушник кринський, підмаренник Дубовик, дрік донецький, дзвінець крейдяний, шипшина донецька, серпій донецький, фіалка донецька, фалка крейдяна).

Чимало рослин мають реліктову природу в регіоні, їх поширення є диз'юктивним або пограничноареальним. Раритетну фракцію флори складають 369 видів судинних рослин (близько 19%) від загальної кількості, в т. ч. 23 ймовірно зниклих в Донецькій області. Серед раритетних видів флори Донецької області:

- 147 видів занесено до Червоної книги України;
- 7 видів занесено до Світового Червоного списку;
- 41 вид занесено до Європейського червоного списку;
- 12 видів охороняються Бернською конвенцією;

– 282 внесені до Переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні на території Донецької області.

Фіторізноманітність на території Донецької області нерівномірна, найбільше видове різноманіття на Донецькому кряжі (близько 800 видів), на території донецького Північного Приазов'я зростає близько 1220 видів, а на територіях, прилеглих до основного русла Сіверського Донця – близько 1200 видів.

У флорі Донецької області виділяють 9 флороценотипів: неморальнолісовий, степовий, петрофільний, псамофільний, луговий, галофільний, болотний, гідрофільний, синантропний.

Серед видів неморальнолісового комплексу на території області 13 занесені до ЧКУ, 2 – до Світового Червоного списку, 1 – охороняється Бернською конвенцією, 2 – до Європейського Червоного списку, 70 видів охороняються на регіональному рівні.

Степофітон – найбільш потужний флороценотип. Загальна кількість видів, що його складають, – понад 630. До ЧКУ занесено 23 види, до Світового Червоного списку – 8 видів, 1 – охороняється Бернською конвенцією, 8 – до Європейського Червоного списку, 77 видів охороняються на регіональному рівні.

Петрофільний флороценотип – 420 видів. 42 види цього флороцено типу занесені до ЧКУ, до Світового Червоного списку – 5 видів, 5 – Європейського Червоного списку, 38 видів охороняються на регіональному рівні.

Флороценотип лучної рослинності включає понад 200 видів, більшість з яких – широкоареальні. Кількість ендемічних видів невелика. 8-м видів занесено до ЧКУ, 35 видів охороняються на регіональному рівні.

Флороценотип галофільної рослинності включає солончаковолучний і власносолончаковий ценоелементи, в Донецькій області регіональної специфічності їм надають такі види: кермек донецький, кравник солончаковий, покісниці Білика, коротколускова та несправжньоозгорнута. 3-ри види занесені до ЧКУ, 2 види – до Європейського Червоного списку, 16 видів охороняються на регіональному рівні.

Флороценотип болотної рослинності позбавлений ендемічних видів. Загальна кількість видів становить близько 180. З них 2 види занесені до ЧКУ, 22 видів охороняються на регіональному рівні.

Флороценотип гідрофітона включає прибережно-водяний та водяний ценоелементи, в Донецькій області всього понад 90 видів. З них 1 вид занесений до ЧКУ, 2 – охороняються Бернською конвенцією 11 видів охороняються на регіональному рівні.

Синантропофітон в Донецькій області включає близько 240 видів рослин. У ньому відсутні ендеміки. Представлений широкоареальними видами, проте

дуже насичений адвентивними видами рослин. У ньому відсутні види з будь-яким рівнем охорони, виключення – солодка гола, яка охороняється на регіональному рівні.

Комарська сільська територіальна громада відноситься до північностепової зони. Для північної, вологішої частини степу типовий різнотравний типчаково-ковилловий степ, пов'язаний зі звичайними середньогумусними чорноземами. Для нього типовий буйний розвиток щільнодернинних вузьколистих трав (ковили, типчаку, кипцю) і різнотрав'я (шавлія поникла, вероніка, горицвіт жовтий, степові тюльпани та ін.). Навесні спершу зацвітають тюльпани, шафран, гіацинти, пізніше - горицвіт жовтий, степові півники і фіалки, згодом - ковила, півонія тонколиста, шавлія, вика, лабазник, катран, волошки, льон австрійський. З середини літа степ вигоряє, але восени, завдяки дощам, зеленіє від мохів ще раз.

Доволі поширені чагарники (терен, дереза, мигдаль, степовий бобівник й інші), байракові, а на піщаних надрічних терасах соснові ліси. Згідно «Геоботанічного районування України» територія громади розташована у межах Володарського геоботанічного району різнотравно-типчаково-ковиллових степів і рослинності гранітних відслонень Жданівського лівобережного геоботанічного округу різнотравно-злакових степів і рослинності гранітних відслонень Чорноморсько-Азовської степової підпровінції Понтичної степової провінції Євразійської степової області. Особливі екологічні умови території, наявність значних площ осипів щебню та гранітних відслонень сформували різноманітний і мозаїчний рослинний покрив. Тут поєднуються петрофітні степи та наскельні угруповання, лучна, степова та заплавна чагарникова рослинність.

1) Угруповання формації мигдалю низького (Amygdaleta nanae)

3.2.15 Природні рослинні угруповання, які занесені до Зеленої книги України та зростають на території громади

Зелена книга України включає 160 рідкісних, таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні, з яких 18 угруповань зростають на території Донецької області.

Перелік рослинних угруповань, занесених до «Зеленої книги України» (2009), у межах Комарської сільської територіальної громади.

Характеристика рослинних угруповань:

- 1) Угруповання формації мигдалю низького (Amygdaleta nanae)*
- 2) Угруповання формації карагани скіфської (Caraganeta scythicae)*
- 3) Угруповання формації ковили волосистої (Stipeta capillatae)*
- 4) Угруповання формації ковили Лессінга (Stipeta lessingianaе)*

- 5) Угруповання формації ковили української (*Stipeta ucrainicae*)
- 6) Угруповання формації пирію ковилолистого (*Elytrigieta stipifoliae*)
- 7) Угруповання формації водяного жовтецю Ріона (*Batrachieta rionii*)
- 8) Угруповання формації ковили гранітної (*Stipeta graniticolae*)

3.2.16 Території, які є місцями зростання видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України

На території Донецької області зростають звичайні і унікальні, рідкісні рослини. За підрахунками Донецького ботанічного саду та Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного тут зустрічається більше 1800 видів вищих рослин, з яких:

- 11 видів рослин віднесено до Європейського червоного списку;
- 45 видів рослин включено до Червоної книги України. У їх числі узколокальні (ендеміки), тобто мають дуже обмежену територію поширення і не зустрічаються за межами Донецького кряжа і реліктові, що залишилися з далеких геологічних часів лише в небагатьох місцях планети.

Комарська сільська ТГ відноситься до північностепової зони. Для північної, вологішої частини степу типовий різнотравний типчаково-ковиловий степ, пов'язаний зі звичайними середньо-гумусними чорноземами.

На території Комарської сільської територіальної громади перелік видів рослин, що підлягають особливій охороні наведено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Перелік видів рослин, що підлягають особливій охороні на території Комарської сільської територіальної громади

№ п/п	Назва	ЧКУ	ЄЧС	МСОП	Бернська конвенція/С ІТЕС	Смарагдова мережа/ЧС Дон. обл.
1	<p>Астрагал блідий <i>Astragalus pallescens</i></p> 	-	-	+	-	ЧС Дон. обл.

2	Астрагал сарептський <i>Astragalus sareptanus</i> 	+	-	-	-	-
3	Астрагал яйцеплідний <i>Astragalus testiculatus</i> 	+	-	-	-	-

3.2.17 Зоогеографічні особливості та фауна

Видовий склад фауни Донецької області нараховує понад 25 тисяч видів тварин різноманітних систематичних груп, з яких більше 24 тисяч видів представлені безхребетними тваринами (молюсками, комахами, багатоніжками, павукоподібними, ракоподібними, черв'яками та іншими). Хребетні тварини представлені рибами та круглоротими, амфібіями - 9 видів, рептиліями - 12 видів. На території області постійно перебуває та відмічається на прольотах, зальотах, зимівлі та міграціях понад 300 видів птахів, майже 50 видів ссавців.

У сучасному фауністичному комплексі можна виділити декілька основних екологічних рівнів розподілу тварин і комах, обумовлених, насамперед, характером та станом рослинного покриву ділянок.

У фауні степової зони найтипівішими із ссавців є сірий ховрах, великий тушкан, сіра і степова полівки, сірий хом'ячок, сліпаки, степовий тхір, мишівка степова та інші види. З птахів характерні жайворонки, перепілка, вівсянки, сіра куріпка та інші види.

У лісах поширені дикі кабани, вовки, вивірка руда, лисиці, зайці, їжаки, кроти європейські, тощо. З птахів – фазан, грак, сорока, соловей, різноманітні синиці, горлиці, сови, дятли.

Також, найбільш поширеними серед орнітофауни є види, які пристосувалися і живуть поблизу житла людей, насамперед це – горобці, ластівки, голуби, представники родини воронових (галка сіра, ворона, крук та інші), сорока та інші.

У річках громади зустрічаються риби: короп, карась, щука, лящ, краснопірка та інші.

Серед групи безхребетних домінуючою групою є прямокрилі та перетинчастокрилі: коник зелений, коник співучий, різноманітні кобилки, метелики, бджоли, капустянка біла та мурахи.

Отож, фауністичні комплекси зосереджені на даній території є типовими для степової зони України та уособлюють природно-трансформовані території.

Згідно з даними фахівців Донецького національного університету 197 видів тварин (з них 118 видів - хребетні), які перебувають на території області занесені до Червоної книги України. Понад 190 видів є рідкісними, зникаючими, ендемічними, реліктовими і мають особливу наукову, природоохоронну та іншу цінність.

В «Перелік видів тварин, що підлягають особливій охороні на території Донецької області», затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.09.2017 №333 занесено 185 видів тварин: 120 видів безхребетних та 65 видів хребетних тварин, з них:

- 56 видів фауни занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES);
- 846 видів занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції);
- 157 видів занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS);
- 83 види охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA);
- 14 видів охороняються відповідно до Угоди про збереження кажанів в Європі (EUROBATS).

На території Комарської сільської територіальної громади перелік видів фауни, що підлягають особливій охороні наведено в таблицях 3.11-3.15.

Таблиця 3.11 – Ентомофауна

№ з/п	Види	Охоронні категорії, природоохоронні статуси					
		ЧКУ	БЕРН	БОНН	CITES	МСОП	ЧКДО
Твердокрилі або жуки							

1	Вусач земляний хрестоносець <i>Dorcadion equestre</i> 	ВР	-	-	-	-	ВР
2	Вусач мускусний <i>Aromia moschata</i> 	ВР	-	-	-	-	ВР
Прямокрилі							
5	Дибка степова <i>Saga pedo</i> 	РД	П	-	-	-	РД
Перетинчастокрилі							
6	Тапінома кінбурнська <i>Tarionoma kinburni</i> Karawajew 	РД	-	-	-	-	РД
7	Андрена золотонога <i>Andrena (Euandrena)</i> 	РД	-	-	-	-	РД

8	<p>Гоплітис рудий Hoplitis (Megalosmia) fulva</p> 	РД	-	-	-	-	РД
9	<p>Меліта Ванковича <i>Melitta wankowiczi</i></p> 	ЗН	-	-	-	-	ЗН
Лускокрилі							
17	<p>Бражник мертва голова Acherontia atropos</p> 	РД	-	-	-	-	РД
18	<p>Бражник карликовий Sphingonaeriopsis gorgoniades</p> 	РД	-	-	-	-	РД
19	<p>Бражник прозерпіна <i>Proserpinus proserpina</i></p> 	РД	П	-	-	-	РД

Таблиця 3.12 – Іхтіофауна

№ з/п	Види	Охоронні категорії, природоохоронні статуси					
		ЧКУ	БЕРН	БОНН	CITES	МСОП	ЧКДО
1	Білизна(жерех) <i>Aspius aspius</i> 	-	III	-	-	-	РД
2	Карась звичайний <i>Carassius carassius</i> 	ВР	-	-	-	-	РД

Таблиця 3.13 – Земноводні та плазуни

№ з/п	Види	Охоронні категорії, природоохоронні статуси					
		ЧКУ	БЕРН	БОНН	CITES	МСОП	ЧКДО
1	Ропуха зелена <i>Bufo viridis</i> 	-	II	-	-	-	РД
Плазуни							
2	Черепашка болотяна <i>Emys orbicularis</i>	-	II	-	-	LR/NT	РД

								
3	<p>Гадюка Нікольського, гадюка лісостепова <i>Vipera nikolskii Vedmederja</i></p> 	РД	III	-	-	-	-	

Таблиця 3.14 – Орнітофауна

№ з/п	Види	Охоронні категорії, природоохоронні статуси					
		ЧКУ	БЕРН	БОНН	CITES	МСОП	ЧКДО
1	Бугай <i>Botaurus stellaris</i> 	-	II	II	-	-	РД
2	Деркач <i>Crex crex</i> 	-	II	II	-	LC	ВР
3	Дятел малий <i>Dendrocopos minor</i> 	-	II	-	-	-	РД

Таблиця 3.15 – Ссавці

№ з/п	Види	Охоронні категорії, природоохоронні статуси					
		ЧКУ	БЕРН	БОНН	CITES	МСОП	ЧКДО
1	Мишівка степова <i>Sicista subtilis</i> 	ЗН	II	-	-	LC	ЗН

2	<p>Строкатка степова <i>Lagurus lagurus</i></p> 	ЗК	-	-	-	LC	ЗК
3	<p>Хом'ячок сірий <i>Cricetulus migratorius</i></p> 	НВ	-	-	-	LC	ВР

3.3 Формування місцевої схеми екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади

Рекомендації по формуванню розділу надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади Донецької області.

Складові розділу: *Концептуальні основи розбудови екомережі. Характеристика та обґрунтування необхідності виокремлення конкретних ключових, сполучних, буферних та відновлювальних територій. Локальні території екомережі громади (по необхідності).*

Формуються концептуальні основи розбудови екомережі. Надається характеристика та обґрунтування необхідності виокремлення конкретних ключових, сполучних, буферних та відновлювальних територій. Створюються локальні території екомережі громади.

Концептуальні основи розбудови екомережі

Згідно з методикою формування регіональної екомережі при виділенні її основних структурних елементів у межах Донецької області враховано: природний ландшафтний каркас гідромережі; концентрацію об'єктів і територій ПЗФ різного рангу заповідності; репрезентативність суходільних ландшафтів, низовинних і височинних, у поєднанні з наземно-аквальними ландшафтними коридорами (річковими, болотними ландшафтними коридорами, водосховищами, ставками); поширення рідкісних біотопів, ареалів

і ландшафтних локалітетів флори і фауни раритетних видів; міграційні шляхи тварин.

Відповідно до схеми формування екомережі Донецької області (рис. 3.3), територія Комарської сільської територіальної громади знаходиться в межах наступних структурних елементів екологічної мережі:

Ключова територія національного рівня:

- відсутня

Сполучна територія національного рівня:

- Південно-український степовий природний коридор.

Ключова територія регіонального рівня:

- Мокроялинська

Сполучна територія регіонального рівня:

- Вовчо-Мокроялинська

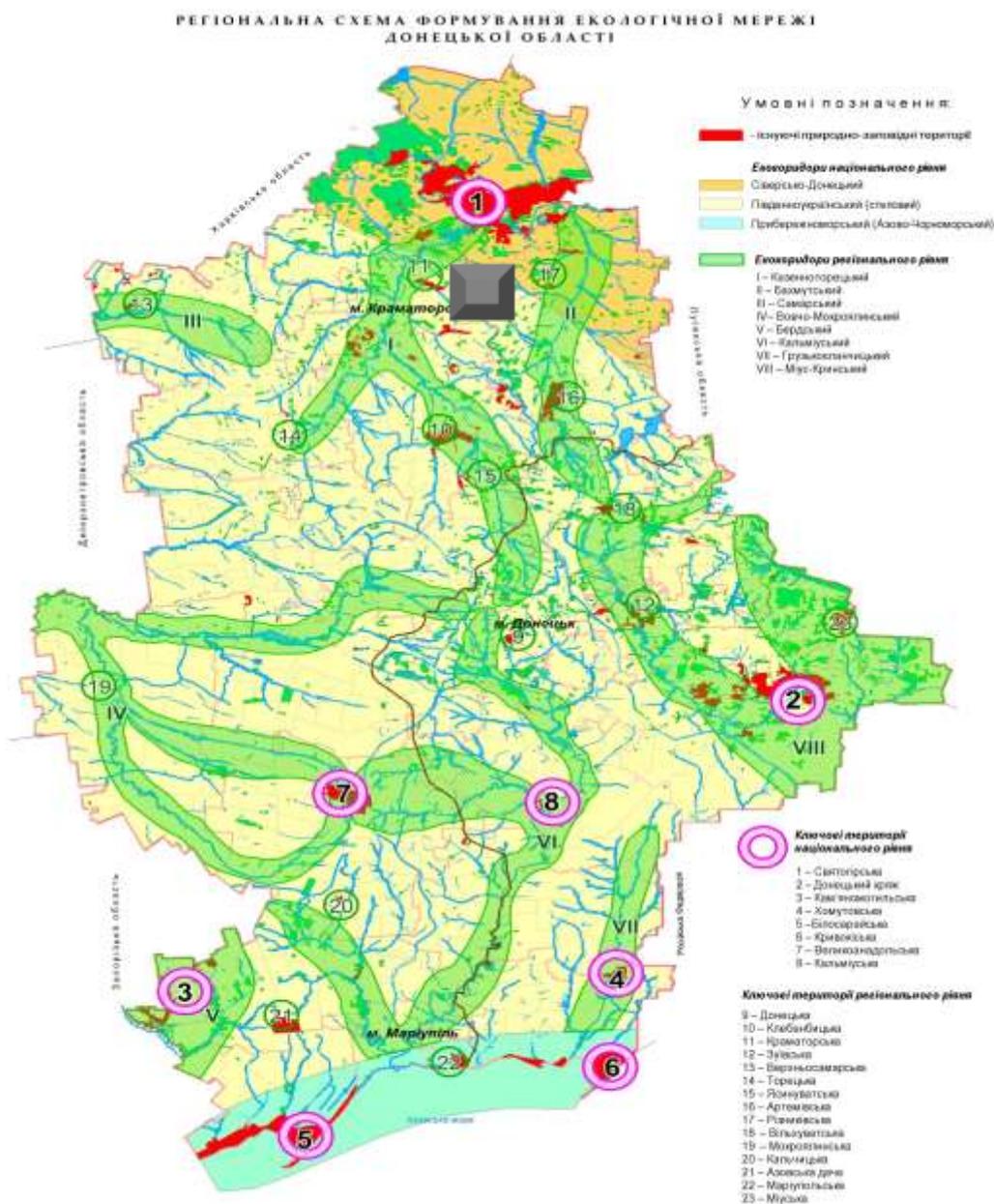

Рис. 3.4 – Схема формування екомережі Донецької області
 Місце розташування громади Комарської сільської територіальної громади

Характеристика та обґрунтування необхідності виокремлення конкретних ключових, сполучних, буферних та відновлювальних територій

Вся різноманітність форм живого на різних рівнях організації (екосистемному, ценотичному, видовому, генетичному тощо) називається біорізноманіттям. Біорізноманіття стандартного і єдиного визначення не має. Цей термін означає розмаїття живої природи. Найбільш поширеним його розумінням є варіативність життя на всіх рівнях біологічної організації, міра відносного різноманіття серед сукупності організмів у складі певної

екосистеми. Різноманіття у широкому екологічному розумінні означає відмінності всередині видів, між видами та порівняльні відмінності між екосистемами. Екологами також використовується як сукупність генів, видів та екосистем у регіоні.

Високі показники біорізноманіття забезпечують високу стабільність та значну продуктивність екосистем.

З єдності і безперервності екосистем випливає і завдання збереження цієї цілісності.

Розробка концепції екомережі сприяла появі ряду нових категорій і компонентів природозаповідання. Серед них: ключові території (природні ядра), сполучні території (екокоридори), буферні зони, території відновлення, території природного розвитку.

Ключові території (природні ядра, ядра біорізноманітності) – це території збереження генетичного, видового, екосистемного і ландшафтного різноманіття. Їх характеризує велика різноманітність видів, форм ландшафтів і середовищ існування живих організмів. Особливо виняткову роль вони відіграють при збереженні ендемічних, реліктових, рідкісних і зникаючих видів.

В природному ядрі розрізняють біоцентри і буферні зони. Біоцентри – це території найбільшої концентрації біорізноманіття з найвищим ступенем природності, рідкісності, унікальності і найсуворішим режимом заповідання.

Сполучні території (екокоридори) – просторові, витягнуті структури, що зв'язують між собою природні ядра. Вони включають території з різним ступенем природності і заповідності, а також території, що підлягають ренатуралізації. Це – природна або приведена до природного стану ділянка землі чи водної поверхні, яка на різних рівнях просторової організації екологічної мережі забезпечує для природного середовища умови безперервності, системної єдності та функції біокомунікації.

Буферна зона (перехідна зона) – місцевість з природним або частково зміненим станом ландшафту, що оточує найбільш цінні ділянки екологічної мережі (ключові та сполучні території) та захищає їх від дії зовнішніх негативних факторів, спричинених діяльністю людини. Буферні зони є зовнішнім оточенням біоцентрів, їх захисними зонами. Здебільшого це території з регульованим режимом заповідання.

Території відновлення (ренатуралізації) – призначені для відновлення цілісності зв'язків в природних ядрах і екокоридорах. Це можуть бути території з деградованою природною рослинністю, в тому числі і агроценози .

Території природного розвитку призначені для посилення ефективності екомережі. Ними можуть бути розірвані частини екокоридорів, буферні зони, потенційні природні ядра.

Вихідними теоретичними положеннями проектування локальної

екомережі виступають:

- 1) забезпечення збереження всього комплексу екосистем, місцезнаходжень біотичних видів і їх генетичного різноманіття, а також ландшафтів національного і регіонального значення;
- 2) виокремлення для біотичних видів територій, площі яких є достатніми для підтримання видів в екологічно нормальному стані;
- 3) збереження і відновлення біотопів і ландшафтів як центрів біотичного і ландшафтного різноманіття;
- 4) забезпечення можливостей для міграції і розселення видів;
- 5) надання екосистемам річкових долин, заліснених територій функцій екологічних коридорів;
- 6) створення умов для відновлення ключових елементів порушених екосистем;
- 7) захист природних систем від можливих антропогенних загроз.

Головними елементами ідеальної структури екомережі повинна виступати біоцентрично-мережева конфігурація ландшафту. Реальні біоцентри, якими є ділянки з природною рослинністю незалежно від їх природної цінності, сполучаються у єдину мережу системою біокоридорів (річково-балково-яружною мережею з фрагментами лісових, лучних, степових, болотних фітоценозів). Біоцентрично-мережева конфігурація є природною канвою майбутнього узору екомережі. Вона може бути неоптимальною, малоефективною, оскільки сформована у значній мірі непродуманим природокористуванням. Завдання вбачається в оптимізації цієї структури задля впорядкування біотичних міграцій у ландшафті. Біоцентри і ключові території мають різні критерії виділення і ефективного функціонування, однак механізм зв'язків між ними є подібним у обох структурах, що дає підставу використання біоцентрично-мережевої конфігурації ландшафту для оцінки ступеня об'єктивності просторових структурних елементів екомережі.

До локальних та регіональних природних ядер можуть входити ландшафтні, ботанічні, лісові, орнітологічні, гідрологічні заказники чи заповідні зони регіональних ландшафтних парків, що відповідають критеріям виокремлення природних ядер.

Базовими критеріями відбору природних ядер дослідники вважають:

- ступінь збереженості природи на певній території та її різноманіття;
- рівень багатства та захищеності різноманіття;
- рідкісність різноманіття;
- наявність ендемічних, реліктових та рідкісних видів;
- репрезентативність різноманіття;

- типовість різноманіття;
- повнота різноманіття;
- оптимальність розміру і природність меж;
- ступінь функціонального значення різноманіття;
- відповідність корінній (інваріантній) ландшафтній структурі;
- можливість інтеграції в регіональну та національну екомережі тощо.

Таблиця 3.16 – Критерії вибору ключових територій екомережі

Індекс	Критерій	Ознаки відповідності критерію
<i>BE – Біоекологічні критерії</i>		
BE-n	Природності	Екосистеми та біота території перебувають у природному або майже природному (мало порушеному) стані
BE-ds	Видової різноманітності	Територія відзначається високим рівнем багатства та різноманітності флори і фауни (вище середнього рівня для регіону в цілому)
BE-dc	Ценотичної різноманітності	Територія відзначається високим рівнем (вище середнього для регіону) багатства та різноманітності рослинних угруповань
BE-s	Унікальності та рідкості біоти	Територія відзначається високою концентрацією ендемічних, реліктових та рідкісних видів і рослинних угруповань
BE-r	Репрезентативності	Біота території репрезентативна для відповідного біогеографічного регіону.
<i>L – Ландшафтні критерії</i>		
L-n	Природності	Ландшафти території зберегли свій вигляд у природному або близькому до нього стані
L-u	Унікальності	На території наявні унікальні природні ландшафти
L-d	Ландшафтної різноманітності	На території трапляється значна кількість різних і контрастних видів ландшафтів або природних територіальних комплексів.
L-r	Репрезентативності	Ландшафтна структура території є типовою для даного регіону
L-c	Культурного значення	Ландшафти території перетворені людиною і мають значну історико-культурну цінність
<i>T – Територіальні критерії</i>		
T-a	Достатність площі	Площа території достатня для виявлення її біоекологічного, функціонального, ландшафтного, історико-культурного значення в масштабі регіону
T-c	Територіальної	В межах ключової території, цінні у

	цілісності	біоекологічному або ландшафтному відношеннях ділянки представлені суцільним масивом, або у такому масиві є незначні за площею вікна антропогенно-змінених ділянок, або цінні ділянки розміщені неподалік одна від одної і просторово пов'язані у локальну екомережу.
--	------------	--

Функціональне призначення екокоридорів як шляхів міграції, колонізації і обміну генами через несприятливі умови здійснюється на різні географічні відстані. Їх форма може бути різною: від лінійно прямої до лінійно звивистої. Важливо, щоб до них увійшла максимальна кількість природних об'єктів, щоб вони наслідували природні границі і були достатньо просторими для створення належних умов різноманіттю.

Екокоридори, як і природні ядра, наділені різними рангами, а отже, відіграють відповідну роль. Ширина екокоридору і його міграційна сприятливість, багатство умов існування та еконіш є визначальними критеріями їх функціонування. Ширина локальних екокоридорів не може бути меншою 500 метрів. Більшість показників виокремлення екокоридорів співпадають з показниками обґрунтування природних ядер. В загальних рисах їм притаманні: оптимальні умови для виживання організмів, можливості для поширення і міграції, місця, придатні для відпочинку і живлення міграційних тварин, можливості для інтеграції у Європейську екомережу.

Базовими критеріями відбору сполучних територій (екокоридорів) є природність меж, достатність ширини і протяжності для забезпечення міграції видів, їх розмноження, переживання несприятливих умов. Це пов'язано з тим, що головною функцією екокоридорів є забезпечення просторових зав'язків між ключовими територіями. Саме тому головним критерієм для їх виділення є міграційний. Екокоридором є така територія (або сукупність територій), вздовж якої можуть відбуватися обмін генетичним матеріалом і міграції між ключовими територіями. Основними умовами для цього є:

- довжина екокоридору має бути не більшою за відстань, на яку мігрує більшість видів, що існують на ключових територіях, які поєднує екокоридор;
- ширина екокоридору дозволяє популяціям ефективно використовувати його як канал міграції та розселення;
- едафічні умови екокоридору аналогічні або близькі до едафічних умов тих ключових територій, які він об'єднує;
- всередині екокоридору немає міграційних бар'єрів або інших факторів, які можуть заважити міграції та розселенню видів.

Крім сполучного значення, екокоридор може мати самостійне значення для збереження біо- та ландшафтного різноманіття. Це особливо важливо для територій або акваторій гідроекологічних коридорів, які самі по собі мають

високий рівень біорізноманіття.

Таблиця 3.17 – Критерії відбору сполучних територій екомережі

Індекс	Критерій	Ознаки відповідності критерію
Ec-n	Природності	Екокоридор повинен мати природні межі.
Ec-l	Ефективної довжини	Довжина екокоридору не повинна перевищувати відстань, на яку мігрують або розселяються особини популяцій для збереження яких створена екомережа, або на території екокоридору повинні бути «острівці», на яких можуть тимчасово перебувати види для продовження міграції або розселення.
Ec-w	Ефективної ширини	Ширина екокоридору повинна дозволяти популяціям розселятися або мігрувати вздовж нього з необхідною ефективністю.
Ec-e	Ектопічний	Територія екокоридору за своїми едафічними умовами повинна бути подібною до ключових територій, які він поєднує, або забезпечувати умови для тимчасового перебування (ночівлі, годування тощо) для видів які мігрують на великі відстані (наприклад, для птахів).
Ec-t	Територіального зв'язку	Територія екокоридору повинна бути суцільною або мати перериви, проте довжина переривів не повинна заважати міграції видів.
Ec-d	Біорізноманітності	Територія екокоридору повинна мати досить добре збережений рослинний покрив і високий рівень біорізноманіття.
Ec-s	Созологічний	Екокоридор може включати ділянки на яких зростають або існують рідкісні, ендемічні або реліктові види рослин та тварин, або рідкісні рослинні угруповання які, за якихось причин, відсутні на ключових територіях екомережі.

Відновлювальні території (зони потенційної ренатуралізації) призначені для відновлення просторової цілісності природних ядер, буферних зон, екокоридорів. Це можуть бути території з деградованими природними елементами, однак із збереженим середовищем існування, що сприяє їх швидкому відновленню, наприклад, зріджені ліси, вибиті луки, осушені торфово-болотні ділянки тощо. У певних випадках це можуть бути радіаційно забруднені землі або агроценози. Відновлювальні території створюються у складі екомережі з метою подальшого її розвитку й удосконалення її функціонування. Це території, на яких необхідно і можливо відновити природний рослинний покрив і здійснити репатріацію видів рослин та тварин.

Це потенційний резерв, за рахунок якого можливо збільшити в майбутньому площу ключових та сполучних територій. Тому основними критеріями вибору відновлювальних територій є збереження на них середовищ існування, навіть якщо природне біорізноманіття повністю знищене (осушені торфовища, деградовані лучні та степові природні пасовища, зріджені ліси, агроценози інтенсивного використання) та реальна можливість проведення ренатуралізаційних заходів. Крім цього, необхідно оцінити територію з огляду її умовної відповідності критеріям, що наведені у таблицях 3.3 і 3.4, тобто під кутом зору її умовної відповідності ключовій або сполучній території. Умовність полягає у тому, що певна відновлювальна територія після проведення відповідних заходів щодо ренатуралізації, може бути включена до складу ключової або сполучної території чи безпосередньо перетворитися на ключову або сполучну територію.

Території природного розвитку призначені для підвищення ефективності екомережі. Це території екстенсивного використання, які є біологічно значимими, але сильно фрагментованими або морфологічно цілісні, але порушені і забруднені. Ними можуть бути території з рідкісними, ендемічними, регіонально цінними видами, ділянки лісової, степової, лучної рослинності, які носять острівний характер і віддалені від природних ядер та екокоридорів, які потребують заходів зі збереження. До них входять окремі невеликі за площею заповідні об'єкти, які за певних організаційних заходів можуть увійти до структурних елементів екомережі в якості потенційних природних ядер, екокоридорів чи інтерактивних елементів, які відгалужуватимуться від природних ядер чи екокоридорів і виконуватимуть функцію поширення їх впливу на прилеглу територію.

Структурні елементи місцевої схеми екомережі Комарської сільської територіальної громади

Місцева схема формування екологічної мережі сформована на основі водозбірних площ басейну річки Мокрі Яли, річки Вовча та притоки річки Ворона. (рис. 3.4).

В північній частині громади сформовані ключові території на основі існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також перспективних територій для їх створення, а саме заказника Щуча заводь і перспективних заказників та регіонального ландшафтного парку. Вздовж річки Вовча в межах прибережної зони р. Вовча сформована сполучна територія.

На території громади із півночі до півдня вздовж р. Мокрі Яли сформовані ключові території у вигляді перспективного регіонального ландшафтного парку та в межах прибережної полоси сформована сполучна територія.

У процесі сільськогосподарського виробництва на водозбірних площах сформувались агроландшафтні комплекси (природно-землеробські, природно-

меліоративні та природно-пасовищні). Одним із найважливіших антропогенних чинників є надмірна розораність сільськогосподарських угідь.

Впродовж десятиліть у сільськогосподарській обробіток залучалися схилі землі, пасовища, сіножаті, рекультивовані площі та інші малопродуктивні угіддя, без урахування особливостей рельєфу, клімату, екологічної придатності земель, протиерозійної стійкості ґрунтів та стійкості ландшафтних систем до антропогенного впливу. Рослинний покрив досліджуваної ділянки репрезентує особливості зональної рослинності даної природно-кліматичної зони – а саме, рослинність різнотравно-типчаково-ковилових степів.

В результаті аналізу природних чинників території з позицій критеріїв формування основних структурних елементів, на території громади було сформовано місцеву екомережу, з різним ерозійно розчленованим рельєфом, розмаїтістю мікрокліматичних умов і гідрографічної мережі, поєднанням низовинних, платоподібних і горбогірних ландшафтів з багатими і різноманітними ґрунтами, рослинним і тваринним світом.

У такий спосіб до місцевої схеми екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади запропоновано **117** ділянок природних ландшафтів, що підлягають особливій охороні додаток Л) загальною площею **6804.84 га**, що складає 16.39% від загальної площі громади, а саме:

- **23** ключових територій на площі **2102.36 га**;
- **26** сполучних територій на площі **3354.78 га**;
- **35** буферних територій на площі **1063.49 га**;
- **33** відновлюваних території на площі **284.21 га**.

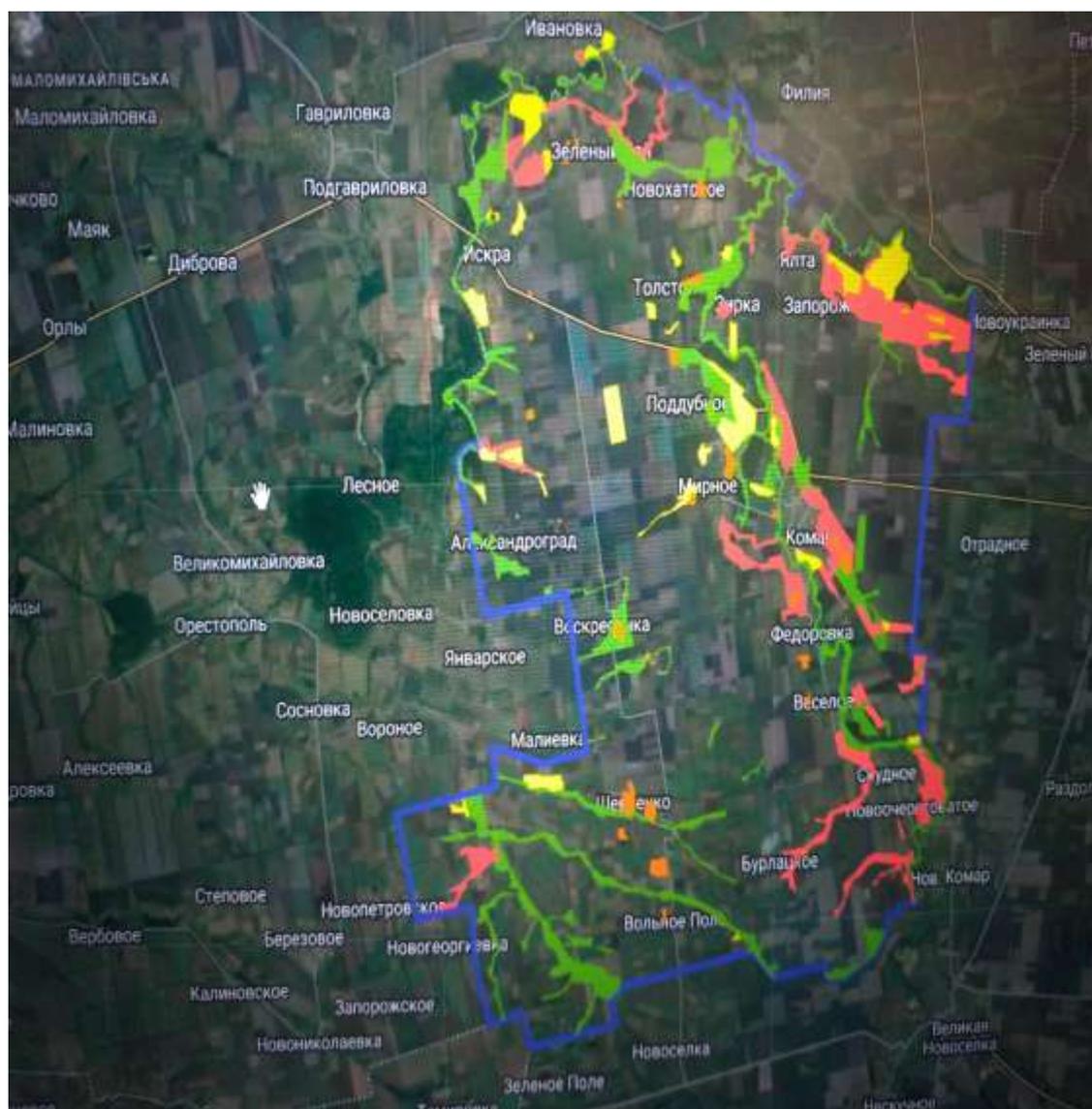

Рис. 3.5 – Місцева схема формування екологічної мережі
Комарської сільської територіальної громади

Таблиця 3.18 – Складові структурні елементи місцевої екомережі
Комарської сільської територіальної громади

№ з/п	Назва структурного елементу екомережі	Територіальний рівень, площа	Місце знаходження та характеристика
Ключові території			
1.	Ландшафтний заказник місцевого значення «Щуча заводь»	Регіональний 27.00га	Вузловий елемент екомережі. Знаходиться між с. Ялта і с. Запоріжжя. Територія представляє заливні луки та річкові заплави, як типові водно-болотні угіддя. Трапляються невеликі та неглибокі затоки із острівцями надводної і прибережної болотної рослинності. На прилеглих природних степових ділянках ростуть ковила Лессінга та тюльпан Шренка, які занесені до Червоної книги

			України.
1.1	Ділянка 1	20.00 га	Ділянка знаходиться в північній частині с .Запоріжжя
1.2	Ділянка 2	7.00 га	Ділянка знаходиться між с. Запоріжжя та р. Ворона
Перспективні території ПЗФ			
2	Проектний ботанічний заказник «Балка Орлата»	Місцевий 52.00 га	Вузловий елемент екомережі. Ділянка знаходиться біля с. Олександроград. Територія представлена балкою із двома відрогами та відкривається до р. Вовча. На схилах балки зростають групи дерев, переважно маслини вузьколистої, клена ясенелистого, ясеня звичайного. Із чагарників зустрічається глід, терен, днища балки зарослі очеретом.

Локальні території екомережі громади

(Рекомендації надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Бахмутської міської територіальної громади).

В результаті аналізу природних чинників території з позицій критеріїв формування основних структурних елементів, на території громади було сформовано три локальні екомережі, з різним ерозійно розчленованим рельєфом, розмаїтістю мікрокліматичних умов і гідрографічної мережі, поєднанням низовинних, платоподібних і горбогірних ландшафтів з багатими і різноманітними ґрунтами, рослинним і тваринним світом:

– західна локальна екомережа, на якій було виділено 9 природних територій на загальній площі 1354.37 га;

– центральна локальна екомережа, на якій було виділено 14 природних територій на загальній площі 2106,06 га;

– східна локальна екомережа, на якій було виділено 13 природних територій на загальній площі 1431,19 га.

Західна локальна екомережа громади:

– Сформована на основі водозбірної площі басейну р. Велика Ступка, на якій розташовано декілька населених пунктів Іванівського старостинського округу (а саме: с. Іванівське, с-ще Хромове) та частково м. Бахмут.

– У процесі сільськогосподарського виробництва на водозбірній площі сформувались агроландшафтні комплекси (природно-землеробські, природно-меліоративні та природно-пасовищні). Одним із найважливіших антропогенних чинників є надмірна розораність сільськогосподарських угідь.

– Впродовж десятиліть у сільськогосподарській обробіток залучалися схилі землі, пасовища, сіножаті, рекультивовані площі та інші малопродуктивні угіддя, без урахування особливостей рельєфу, клімату, екологічної придатності земель, протиерозійної стійкості ґрунтів та стійкості ландшафтних систем до антропогенного впливу.

– На земельних ділянках запропонованих для локальної екомережі найбільшу площу займають ділянки різнотравно-типчачково-ковилових степів на черноземах різної потужності. Вони дуже характерні для Донецького кряжу і можуть відігравати еталонну роль. У місцях виходу на поверхню кам'янистих гірських порід, зруйнованих і перемішаних зі слабким ґрунтовим шаром поширені кам'янисті степи, це обумовлює велику розмаїтість цього варіанту степів. Незначні ділянки, зайняті чагарниковими степами, також характерні для цієї локації.

– Друге місце за значенням на території, запропонованої для Західної локальної екомережі, займає лісова рослинність, особливо діброви байрачного типу - своєрідна характерна риса лісостепового ландшафту Донецького кряжу. Найбільш різноманітні формації дубу звичайного і ясена високого - типові для лісів Донецького кряжу. У ясенево-дубових фітоценозах у першому ярусі беруть участь клен польовий, в'яз гладкий, липа серцелиста, груша звичайна. Другий ярус не виражений або із клена польового. В ущелинах ростуть вільха, липа, ясен, по схилам - зарослі лісових та степових чагарників. Луки займають невеликі ділянки. Рослинність території Західної локальної екомережі досить різноманітна, відбиває характерні риси ландшафту Донецького кряжу, містить як типові, так і рідкі співавторства й тим самим являє природоохоронну цінність.

– У прибережній частині зустрічаються зарослі рогази, вишні, лоху вузьколистистого, а в нижніх частинах водойм домінують очерет південний та хвощ гіллястий.

– В межах водозбірної площі р. Велика Ступка розташовано 3 об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення: ботанічна пам'ятка природи «Ступки-Голубовські», ботанічний заказник «Ступки-Голубовські-2» та частина ділянки «Часівоярська» Регіонального ландшафтного парку «Клебан-Бик».

Таблиця 3.19 – Складові структурні елементи Західної локальної екомережі громади

№ з/п	Назва структурного елемента екомережі	Територіальний рівень, площа	Стисла характеристика
Ключові території			

1	<p>Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Ступки-Голубовські»</p>	<p>Регіональний 91,03 га</p>	<p>Вузловий елемент екомережі. Територія являє собою схили крейдяних останців, що простягаються із заходу на схід. Рослинність представлена петрофітними угрупованнями крейдяних оголень і степовими ділянками по вершинах останців та їх підніжжя. Флора даної ділянки нараховує близько 400 видів, з яких 8 занесено до Червоної книги України</p>
2	<p>Ботанічний заказник місцевого значення «Ступки-Голубовські-2»</p>	<p>Регіональний 248,0 га</p>	<p>Вузловий елемент екомережі. Рослинний комплекс є типовим для Донецького кряжа і є ботаніко-географічним еталоном поєднання лісової, степової і лучної рослинності. Рослинність представлена татарсько-кленовою байрачною дібровою з невеликими степовими на схилах та суходільно-лучними по низу балки галявинами. Флора ділянки налічує близько 150 видів, з яких 9 видів охороняються на державному або регіональному рівнях. До Червоної книги України включено 4 види рослин та 6 видів комах, на обласному рівні охороняються 5 видів рослин. До Зеленої книги України включено формації ковили.</p>

Рис. 3.6 – Західна локальна екомережа громад

3.4 Методичні підходи до складання ескізних картографічних матеріалів, картографування структурних елементів місцевої схеми екологічної мережі громади

Формується вибір картографічної основи, створюється структура картографічних матеріалів та визначаються особливості картографування структурних елементів місцевої схеми екомережі

Вибір картографічної основи

Схема екомережі розроблена з використанням геоінформаційної системи (ГІС), зокрема, для виготовлення картографічної частини застосоване ліцензійне програмне забезпечення корпорації ESRI – ArcGIS версії 10.2.

Методичними рекомендаціями (2009) пропонується використання до картографічної основи топографічні карти масштабу 1:200000. У разі потреби на окремі ділянки рекомендовано складати картосхеми більш крупного масштабу (1:25000, 1:10000, 1:5000). При цьому у правій верхній частині картосхеми рекомендується надавати ситуаційний план з використанням картосхеми (контур) України масштабу 1:750000 або 1:1000000.

Аналіз існуючих аналогічних проектів та власний досвід показали, що більш доцільною для виконання картосхем екомережі на рівні громади є топографічна основа масштабом 1:100000. Тому для розроблення ескізної картосхеми екомережі громади використана топографічна карта саме масштабу 1:100000. Вона має високу роздільну здатність, на ній добре видно головні картографічні елементи, що можуть бути використані для розроблення екомережі, зокрема:

- а) гідрографія (річки, озера, водосховища, ставки, болота;
- б) ліси і чагарники різних категорій;
- в) населені пункти та транспортні комунікації;
- г) рельєф місцевості, показаний горизонталями з абсолютними відмітками висот.

Крім того, така топографічна основа дає змогу показати всі складові ескізної екомережі, зокрема її ядра й природні регіони, екологічні (природні) коридори. При цьому картографування більшості складових елементів екомережі має учетверо більшу точність порівняно з масштабом 1:200000.

Картосхема екомережі громади розроблена на топографічній основі, з чіткою прив'язкою до території. У цьому випадку можна чітко визначити складові довкілля – ліси, луки, галявини, заболочені землі, річки, озера, піски, яри, культурні ландшафти (рілля, лісозахисні, прияржні лісосмуги, ставки, канали), урбанізовані території (міста та селища міського типу, села, кладовища, заклади тривалого відпочинку і туризму, промислові і комунальні

підприємства, сільськогосподарські виробничі підприємства, контори держлісгоспів, лісництва, кордони лісової охорони, мисливські бази), інженерні споруди, сміттєзвалища, місця водозаборів; інженерні мережі (газопроводи магістральні, водоводи та інші), автомобільні шляхи, залізницю).

Структура картографічних матеріалів відповідає умовам технічного завдання та вимог таких документів:

– Методичні рекомендації щодо розроблення регіональних та місцевих схем екомережі, затверджені Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 13.11.2009 №604;

– Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 №1196 «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі»;

– Науково-методичне забезпечення розробки регіональної програми формування екологічної мережі в межах Донецької області;

– Регіональна схема формування екологічної мережі Донецької області, яка затверджена розпорядженням Голови Донецької облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 19.03.2019 №300/05-19.

Структура картографічних матеріалів

Картографічні матеріали у електронному та паперовому форматах представлені за шарами, які включають головні складові структурні елементи екомережі громади. Зміст картосхем визначений умовами Технічного завдання на виконання робіт.

Картосхема 1 містить:

– ключові території екомережі громади (екологічні коридори, ядра, існуючі території та об'єкти природно-заповідного фонду, а також території, які плануються до заповідання, водно-болотні угіддя міжнародного значення тощо);

– буферні зони екомережі громади (території навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях);

– сполучні території екомережі громади (території, що забезпечують зв'язки між ключовими територіями та цілісність екомережі).

Картосхема 2 містить:

– ключові території екомережі громади (існуючі території та об'єкти природно-заповідного фонду та ті, які плануються до заповідання, інші території, у межах яких збереглися найбільш цінні природні комплекси);

– земельні ділянки громади найбільш важливого значення, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;

– території, які є найбільш важливими місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України.

Картосхема 3 містить:

- ключові території екомережі (гідрографічна мережа річок та крупних штучних басейнових водойм та схеми лісових насаджень кожного населеного пункту громади);

- об'єкти культурної спадщини громади;
- комплексні території оздоровчого призначення громади;
- комплексні території рекреаційного призначення громади.

Особливості визначення та картографування структурних елементів місцевої схеми екомережі

Базовими критеріями відбору **ключових територій** є: ступінь природності території та її різноманіття; рівень багатства різноманіття; рівень значення різноманіття; рідкісність різноманіття; представленість ендемічних, реліктових та рідкісних видів; репрезентативність різноманіття; типовість різноманіття; повнота різноманіття; оптимальність розміру та природність меж; ступінь функціонального значення різноманіття; відповідність повній ландшафтній структурі; наявність антропогенно змінених територій, багатих на біорізноманіття; наявність рослин і тварин, специфічних для традиційних агроценозів; можливість інтеграції в Європейську екомережу.

Під час вибору ключових територій екомережі враховується загальний стан природного рослинного покриву та тваринного світу регіону. Вибір ключових територій доцільно здійснювати з урахуванням не лише сучасного стану біоти, а й можливостей її відновлення у майбутньому.

У першу чергу, до складу ключових територій включаються:

– території та об'єкти природно-заповідного фонду (природні та біосферні заповідники, національні природні парки, а також значні за площею заказники та заповідні урочища, регіональні ландшафтні парки тощо);

– земельні ділянки, на яких зростають рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;

– території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного та рослинного світу, занесених до Червоної книги України;

– землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони;

– землі лісового фонду (у першу чергу праліси та великі за площею масиви мало змінених лісів);

– частково землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами;

- інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, кам'яні відслонення, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність);
- частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання (пасовища, луки, сіножаті, тощо).

Базовими критеріями відбору **сполучних територій (екокоридорів)** є природність меж, достатність широти й протяжності для забезпечення міграції видів, їх розмноження, переживання несприятливих умов. Це пов'язано з тим, що головною функцією екокоридорів є забезпечення просторових зв'язків між ключовими територіями. Головним критерієм для їх виділення є міграційний. Екокоридором є така територія або їх сукупність, вздовж якої може відбуватися обмін генетичним матеріалом і міграції між ключовими територіями. Крім сполучного значення, екокоридор може мати самостійне значення для збереження біо- та ландшафтного різноманіття. Це особливо важливо для територій або акваторій гідроекологічних коридорів, які самі по собі мають високий рівень біорізноманіття.

До складових сполучних територій екомережі включаються:

- території та об'єкти природно-заповідного фонду (заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища);
- землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони;
- землі лісового фонду; інші заліснені території, у т.ч. лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду;
- землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами;
- інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, кам'яні відслонення, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність);
- земельні ділянки, на яких зростають рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України; території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного та рослинного світу, занесених до Червоної книги України;
- частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання (пасовища, луки, сіножаті, тощо).

Буферні території є перехідними смугами між природними територіями і територіями господарського використання. Основною функцією буферної території є забезпечення захисту територіальних елементів екомережі від негативного антропогенного впливу. Вони повинні мати площу, достатню для захисту ключових територій та екокоридорів від дії зовнішніх негативних факторів і оптимізації певних форм господарювання з метою збереження існуючих і відновлення втрачених природних цінностей.

До складових буферних територій екомережі можуть включатися:

- буферні зони природних і біосферних заповідників та національних природних парків;
- частково землі водного фонду та водоохоронні зони;
- частково землі лісового фонду; інші заліснені території, у т.ч. лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду;
- землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів;
- частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання (пасовища, луки, сіножаті тощо).

Відновлювальні території створюються у складі екомережі з метою подальшого її розвитку та удосконалення її функціонування. Це території, на яких необхідно й можливо відновити природний ґрунтовий та рослинний покрив і здійснити репатріацію видів рослин та тварин. Це потенційний резерв, за рахунок якого можливо збільшити у майбутньому площу ключових та сполучних територій. Основними критеріями вибору відновлювальних територій є збереження на них середовищ існування, навіть якщо природне біорізноманіття повністю знищено та реальна можливість проведення ренатуралізаційних заходів.

Повноцінна екологічна реставрація включає не лише відновлення екологічних зв'язків між природними територіями, що збереглися, а й суттєве збільшення площ під екосистемами, які здатні до саморегуляції, тобто відновлення таких екосистем, наприклад, терміново необхідно стабілізувати стан долин та заплавл річок, які в багатьох місцях стали рефугіумами біорізноманіття природної рослинності.

До складових відновлювальних територій екомережі включаються території:

- здавна орані, низькопродуктивні;
- вдруге засолені внаслідок надмірного зрошення;
- пасовищні збої, ділянки прогону худоби та місця його постійної концентрації;
- забур'янені карантинними видами бур'янів, у т.ч. шкідливими для здоров'я людей;
- кар'єри, відвали породи тощо;
- орні землі на схилах, які відводяться під ґрунтозахисні смуги, або постійні ділянки, призначені для розведення диких комах-запилювачів;
- схили насипів та смуги відчуження вздовж автомобільних доріг, залізниць, нафто- і газопроводів, ЛЕП та інших комунікацій;
- ділянки відкритих ґрунтів на яких відбуваються, або можуть розвинутися яружні та зсувні процеси;

- місця постійного відпочинку та інші рекреаційні території;
- ділянки, які підлягають довгостроковій консервації внаслідок радіаційного, хімічного або іншого забруднення, яке становить загрозу здоров'ю людей та тварин;
- селитебні території, які підлягають рекультивації - садиби, занедбані ферми тощо.

Картосхема місцевої екомережі укладена з відображенням структурних елементів екомережі та їх складових та чітко визначеними межами, з врахуванням інформації карт Державного земельного кадастру.

Картографування структурних елементів місцевої схеми екомережі громади здійснене з врахуванням земель приватної власності (для ключових територій), слабо або неінтенсивно використовуваних земель (для ключових та сполучних територій), деградованих та малопродуктивних земель (для відновлюваних територій). Буферні території створювалися у місцях між ключовими територіями і територіями інтенсивного господарського використання, представленими містами та населеними пунктами, промисловими зонами тощо.

Картографування та характеристика структурних елементів місцевої схеми екомережі громади (ключових територій, буферних зон, сполучних територій, відновлюваних територій загальнодержавного та місцевого значення) здійснено на території громади з укладенням відповідних карт. При цьому об'єкти регіонального значення вже затверджені у складі екомережі Донецької області і їх межі уточнення не потребують.

Структурні елементи місцевого значення визначалися на основі викладених вище підходів з використанням супутникових знімків високої роздільної здатності, кадастрових карт Державної земельної агенції, карт об'єктів і територій природно-заповідного фонду. При цьому за основу ключових територій місцевого значення взято території природно-заповідного фонду. В основу виділення коридорів місцевого значення покладено річкові заплави і стрімкі схили річкових долин. Відновлювані території виділені в межах деградованих (еродованих та дефльованих) земель, територій без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом.

3.5 Необхідність використання геоінформаційних систем при розробленні місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади

Постійне зростання обсягу та потреби в обміні інформацією в сучасному світі формує нові вимоги щодо якості її обробки, структурування та зберігання. По відношенню до геопросторової інформації всі ці вимоги задовольняються завдяки використанню геоінформаційних систем.

Геоінформаційна система (ГІС) – це сучасна комп'ютерна технологія, призначена для провадження діяльності з геопросторовими даними та метаданими, яка дозволяє їх накопичувати, зберігати та аналізувати в повсякденній роботі з прийняття управлінських рішень, в моделюванні і прогнозуванні явищ і процесів.

На органи місцевого самоврядування покладено низку повноважень у різних галузях та сферах діяльності, що зумовлено децентралізацією і прийняттям управлінських рішень у межах компетенцій місцевої влади.

Документи державного планування – це стратегії, плани, схеми, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, із включеннями зміни до них, які розробляються та підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Будь-яке управлінське рішення щодо територій громади або суб'єктів, які реалізують свою діяльність на цих територіях, потребує повного його аналізу, чіткого обґрунтування та розуміння наслідків у разі його схвалення. Для ухвалення виважених та компромісних рішень, які задовольняли би усіх зацікавлених сторін, необхідно використовувати актуальні, достовірні, якісні геопросторові дані. Саме тому використання геоінформаційних систем при розробленні документації **державного планування** є необхідністю, яка забезпечує можливості для їх застосування в широкому спектрі завдань, пов'язаних з плануванням стратегічних рішень та їх наслідків, з аналізом і прогнозом факторів навколишнього середовища.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права, суб'єкти природних монополій зобов'язані оприлюднювати у мережі Інтернет геопросторові дані та метадані, передбачені статтею 5 та додатком до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», на своїх офіційних веб-сайтах та/або геопорталах і відображати їх за допомогою сервісів доступу на національному геопорталі.

За неоприлюднення геопросторових даних та метаданих, щодо яких законом встановлена обов'язковість їх оприлюднення, посадові особи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, суб'єктів природних монополій несуть адміністративну відповідальність згідно із законом.

Концептуальна схема організації роботи по формуванню екологічної мережі територіальної громади

І етап Учасники: Місцева рада

Укладає договір із Розробником на виконання робіт щодо розроблення місцевої схеми формування екологічної мережі територіальної громади і через місцеві ЗМІ інформують населення про початок розроблення місцевої схеми екомережі та через електронний кабінет на національному геопорталі

відображається інформація про початок роботи щодо розроблення схеми екомережі.

II етап Учасники: *Розробник та Місцева рада.*

Розробляється місцева схема формування екологічної мережі територіальної громади, передається в ОДА на погодження. Після погодження в ОДА технічна документація розглядається на пленарному засіданні міської (селищної, сільської) ради та затверджується рішенням ради і метадані відображаються через електронний кабінет на національному геопорталі та розміщається інформація в базі даних Державного земельного кадастру.

III етап Учасники: *Місцева рада та Розробник*

Після затвердження Схеми Розробник готує електронний варіант графічної частини Схеми, наприклад, формуються шейпфайли (формат ArcGIS) необхідних шарів геоінформаційної системи (ГІС), які передаються Адміністратору галузевого геопорталу та місцевим Радам для оприлюднення на галузевому геопорталі геопросторових даних про території та об'єкти екомережі і відображення їх за допомогою сервісів доступу на національному геопорталі.

Включені до переліків території та об'єкти екомережі вносяться в Державний земельний кадастр разом з природоохоронними обмеженнями у використанні земель, містобудівний кадастр та матеріали державного обліку лісів та лісовпорядкування ДП «Ліси України».

Підстава: стаття 25 Закону України «Про землеустрій», Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру», Додаток 2:

ПЕРЕЛІК територіальних зон (груп об'єктів ДЗК):

016 Ключові території екомережі (території та об'єкти природно-заповідного фонду тощо)

017 Сполучні території екомережі

018 Буферні зони екомережі

019 Відновлювані території екомережі

Додаток 8 до вимог до змісту, структури і технічних характеристик електронного документа, ВИДИ документації із землеустрою:

034 Проєкт створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду

035 Технічна документація із землеустрою щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів.

Території та об'єкти екомережі під час розроблення цієї документації:

1. Відображаються в кадастрових планах, документації із землеустрою, наведеній у статті 25 Закону України «Про землеустрій».

2. Містобудівній документації:

2.1. Генеральній схемі планування території України;

2.2. Генеральних планах населених пунктів;

2.3. Детальних планах;

2.4. Планах зонування територій;

2.5. Схемах планування територій на регіональному рівні.

3. Матеріалах державного обліку лісів та лісовпорядкування.

3.6 Висновки та пропозиції щодо подальшого розвитку місцевої екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади

Рекомендації надані на прикладі розробленої місцевої схеми формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади.

1. Запропонована методика формування місцевої схеми екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади може розглядатися як уніфікована для всіх територіальних громад Донецької області.

2. Схему місцевої екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади слід розглядати як структурну частину регіональної екологічної мережі Донецької області.

Відповідно, і структурні елементи місцевих схем екологічних мереж, залежно від їхньої значимості, можуть бути структурними елементами загальної екологічної мережі України місцевого (районного), регіонального або національного значення.

3. Остаточне визначення рівня значення структурних елементів загальної екологічної мережі буде можливим тільки після повної інвентаризації природних територій Бахмутської міської територіальної громади і усієї Донецької області.

4. У процесі інвентаризації земель в перспективі формування місцевої екологічної мережі слід диференціювати всі земельні ділянки на три групи: землі «господарського» призначення, землі «природного» призначення й землі «перехідного» призначення (колишнього господарського використання).

5. До структурних елементів екологічної мережі слід вибрати компактно розташовані й значні по площі землі «природного» призначення. Останні, виходячи з їхньої просторової конфігурації й взаємного розташування, слід ділити на три категорії:

– природні ядра - території (акваторії) «об'ємної» конфігурації, що мають явно виражену площинну структуру;

– екологічні коридори - території й акваторії лінійної конфігурації, присвячені, як правило, до долин річкових систем, і які зв'язують природні ядра між собою;

– інтерактивні елементи - ділянки також переважно лінійної конфігурації, але які не з'єднують природні ядра або не мають їх у своєму складі.

6. Для оцінки значимості структурних елементів екологічної мережі й пріоритетності внесення їх у загальну схему регіональної екомережі запропонований метод бальної їхньої оцінки й складових їхніх земельних угідь за наступними характеристиками: займаної площі (довжини й ширини для екокоридорів і інтерактивних елементів), екосистемної й біологічної різноманітності. Отримана на цій основі комплексна бальна оцінка структурних елементів і всієї місцевої екомережі в цілому дозволяють порівнювати громади області по їх «природному» багатству в загальній системі регіональної екологічної мережі області.

7. Виділені в ході даного дослідження структурні елементи сукупної екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади - природні ядра й екологічні коридори, а також земельні угіддя, що їх складають повинні залишитися у стані, який відповідає даному етапу дослідження. До них не повинні застосовуватися які-небудь господарські заходи, що змінюють їхній тип або форму господарського використання (за винятком переводу ділянки з категорії з меншою біологічною різноманітністю в категорію з більшою біологічною різноманітністю, наприклад, ріллі в сіножаті або пасовища).

8. Відносно територій і окремих ділянок природних ядер і екологічних коридорів слід законодавчо закріпити за ними статус «об'єктів і територій місцевої екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади Донецької області», а ділянки з найбільш високим біологічним і екосистемним (ландшафтним) різноманіттям, після відповідного обґрунтування, включати в природно-заповідний фонд області.

9. Порівняльний аналіз структурної й біологічної різноманітності природних ядер Комарської сільської територіальної громади показав винятково високе їх різноманіття на місцевому рівні, яке корелює з розмірами ядер. Однак зі збільшенням площі ядер до 1000 га їх видове багатство (кількість видів) далі не росте. Дану площу можна вважати оптимальною для збереження біологічної різноманітності на субрегіональному рівні, а, отже, мінімально достатньою для загальної площі ядер місцевої екологічної мережі.

10. Серед типів угідь, що становлять екологічну мережу розглянутої громади, найбільшим видовим багатством характеризуються пасовища, кам'янисті землі й сіножаті, які репрезентують різні типи степових ландшафтів, а також лісові ділянки. Отже, саме цим типам ділянок слід віддавати пріоритет при визначенні їх значимості й охороні в загальній системі екологічної мережі області.

11. Виділені інтерактивні елементи являють собою самостійні структурні елементи екомережі й характеризуючись у середньому високою структурною і біологічною різноманітністю, заслуговують також присвоєння їм статусу «об'єктів і територій місцевої екологічної мережі Волноваського району Донецької області» як перспективні ділянки її подальшого розвитку.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір
№ 115496 від 31 жовтня 2022р.**

Додаток Б

Облікова картка НДДКР Державний обліковий номер: 0224U032591

Облікова картка НДДКР	
Державний обліковий номер: 0224U032591	
Державний реєстраційний номер: 0124U004097	
Відкрита	
Дата реєстрації: 25-11-2024	
1. Етапи виконання	
Номер етапу: 1	
Назва етапу: Розроблення місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	
Початок етапу: 03-2022	
Закінчення етапу: 10-2022	
Вид звітного документа: Остаточний звіт	
2. Виконавець	
Назва організації: Товариство з обмеженою відповідальністю "ЕКСПЕРТЦЕНТР"	
Код ЄДРПОУ/ПІН: 32803583	
Підпорядкованість:	
Адреса: вул. Гайок, 184, кв.46, м. Біла Церква, Білоцерківський р-н., Київська обл., 09100, Україна	
Телефон: 380975553030	
E-mail: expert-centr-bc@ukr.net	
3. Власник результатів НДДКР (продукції)	
Назва організації: Громадська організація "Луганське регіональне відділення спілки землевпорядників України"	
Код ЄДРПОУ/ПІН: 25058414	
Адреса: вул. Драгоманова, буд. 15, кв. 291, м. Київ, 02068, Україна	
Підпорядкованість:	
Телефон: 380665693518	
4. Джерела та напрями фінансування	
Підстава для проведення робіт: 43 - власна ініціатива (інша робота виконується з власної ініціативи за кошти виконавця НДР або безкоштовно)	
КПКВК:	
Напрямок фінансування: 2.3 - виконання робіт за державними цільовими програмами	
Джерела фінансування	
Джерело фінансування: 7706 - безплатно (договір про науково-технічне співробітництво, тощо)	
Фактичний обсяг фінансування за звітний етап: 0.000 тис. грн.	

Додаток В

Витяг із протоколу засідання Вченої ради ДЕА

ВИТЯГ
з протоколу № 4-24 від 10.10.2024 р.
засідання Вченої ради
Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління

Присутні: Бондар О.І. – голова Вченої ради; Фінін Г.С. – заст. голови Вченої ради; Іваненко І.Б. – заст. голови Вченої ради; Машков О.А. – заст. голови Вченої ради; Патлашенко Ж.І. – учений секретар; Улицький О.А. – директор ННІ екологічної безпеки та управління; Чернов С.І. – директор ННІ сталого розвитку територій; Барановська В.С. – директор Міжгалузевого координаційного центру з екологічної освіти для сталого розвитку; Нагорнева Н. А. – директор Центру науково-екологічної інформації; Трофименко Н. С. - директор Інформаційно-просвітницького Орхуського центру; Бутрим О. В. – зав. кафедри зеленої економіки та економіки природокористування; Іващенко Т. Г. – завідувач кафедри екологічного аудиту та технологій захисту довкілля; Мовчан М. М. - зав. кафедри заповідної справи та рекреаційної діяльності; Воротін В. С. - завідувач кафедри публічного управління; Мазурок В.С. – начальник відділу науково-організаційної роботи та аспірантури; Камишина Н.О. – начальник відділу навчально-методичної роботи, уповноважений представник трудового колективу; Абідов С. Т. – проф. кафедри зеленої економіки та економіки природокористування.

СЛУХАЛИ: Звіт про виконання науково-дослідної роботи «РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ».

УХВАЛИЛИ: Схвалити Звіт про виконання науково-дослідної роботи «РОЗРОБЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ, СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ».

Рекомендувати використати технічну документацію «МІСЦЕВА СХЕМА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ КОМАРСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ» та концептуальну схему організації роботи по формуванню екологічної мережі територіальної громади, як тимчасовий еталон при формуванні місцевої екологічної мережі міською радою.

Голова Вченої ради

Олександр Бондар

Учений секретар

Жанетта Патлашенко

Додаток Г

**Рекомендований зміст місцевої схеми екологічної мережі міської
(селищної, сільської) територіальної громади**

	ВСТУП
РОЗДІЛ 1.	ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ(СЕЛИЩНОЇ,СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА ЇЇ РОЛЬ В ОХОРОНІ БІОРІЗНОМАНІТТЯ
1.1.	Нормативно-правові засади розробки місцевої схеми формування екологічної мережі територіальної громади
1.2.	Підстави та основні вимоги до виконання проєкту місцевої схеми формування екологічної мережі Бахмутської міської територіальної громади
РОЗДІЛ 2.	ПРИРОДНІ УМОВИ І ОСОБЛИВОСТІ МІСЬКОЇ(СЕЛИЩНОЇ,СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОМЕРЕЖІ
2.1.	Адміністративно-територіальна структура територіальної громади
2.2.	Демографія громади
2.3.	Фізико-географічна характеристика
2.4.	Геологічна будова
2.5.	Ґрунти
2.6.	Клімат
РОЗДІЛ 3.	ФОРМУВАННЯ ЕКОСТАБІЛІЗАЦІЙНОГО КАРКАСУ
3.1.	Структурні елементи екомережі
3.2.	Землі природно-заповідного фонду
3.3.	Перспективні землі для заповідання
3.4.	Землі водного фонду
3.4.1.	Характеристика річок громади
3.4.2.	Характеристика водойм
3.5.	Водоохоронні зони та прибережно-захисні смуги навколо об'єктів водного фонду.
3.6.	Водно-болотні угіддя
3.7.	Землі лісового фонду
3.8.	Полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду
3.9.	Землі оздоровчого призначення
3.10.	Землі рекреаційного призначення
3.11.	Землі історико-культурного призначення
3.12.	Землі сільськогосподарського призначення
3.13.	Малопродуктивні та деградовані землі
3.14.	Геоботанічне районування та флора
3.15.	Природні рослинні угруповання, які занесені до Зеленої книги України та зростають на території громади
3.16.	Території, які є місцями зростання видів рослинного світу, занесених до Червоної книги України
3.17.	Зоогеографічні особливості та фауна

РОЗДІЛ 4	ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ(СЕЛИЩНОЇ,СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
4.1.	Концептуальні основи розбудови екомережі
4.2.	Характеристика та обґрунтування необхідності виокремлення конкретних ключових, сполучних, буферних та відновлювальних територій
4.3.	Локальні території екомережі громади
4.3.1.	Західна локальна екомережа громади
4.3.2.	Центральна локальна екомережа громади
4.3.3.	Східна локальна екомережа громади
РОЗДІЛ 5	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СКЛАДАННЯ ЕСКІЗНИХ КАРТОГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ, КАРТОГРАФУВАННЯ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ МІСЦЕВОЇ СХЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ГРОМАДИ
5.1.	Вибір картографічної основи
5.2.	Структура картографічних матеріалів
5.3.	Особливості визначення та картографування структурних елементів місцевої схеми екомережі
РОЗДІЛ 6	ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ МІСЬКОЇ (СЕЛИЩНОЇ,СІЛЬСЬКОЇ) ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ	
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА	
ДОДАТКИ	
Додаток А. Археологічні об'єкти культурної спадщини територіальної громади	
Додаток Б. Структурні елементи місцевої схеми екомережі територіальної громади	
ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ	
Картосхема 1. Місцева схема формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади	
Картосхема 2. Розміщення місць рослинного та тваринного світу, що занесені до Червоної книги України міської(селищної,сільської) територіальної громади	
Картосхема 3.Схема об'єктів культурної спадщини та рекреаційного призначення міської(селищної,сільської) територіальної громади	

Додаток Д

Зразок документа – Технічне завдання

Додаток 1
договору № від 20 року

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ**на виконання природоохоронного заходу**

Проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема, розробка проєкту місцевої схеми формування екологічної мережі міської(селищної, сільської) територіальної громади.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Повна назва послуг:

Проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема, розробка проєкту місцевої схеми формування екологічної мережі _____ територіальної громади.

1.2. Замовник: міська(селищна,сільська) рада

1.3. Головний виконавець: _____

1.4. Планові терміни початку і закінчення робіт: «« » 20 р. - « » 20 р.».

2. Підстави для виконання:

- Закон України «Про екологічну мережу»;
- Регіональна програма формування та розвитку екологічної мережі в _____ області на період _____ роки, затверджена розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від _____;
- Програма охорони навколишнього природного середовища території міської (селищної, сільської) територіальної громади на _____ роки, затверджена рішенням міської (селищної, сільської) ради від _____

3. Мета та актуальність

Метою розробки місцевої схеми формування екологічної мережі _____ міської (селищної, сільської) територіальної громади є формування єдиної територіальної системи, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для

охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Місцева схема формування екологічної мережі громади є основою для розроблення усіх видів проєктної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також при здійсненні господарської та іншої діяльності (ст. 15 Закону України «Про екологічну мережу України»).

4. Вихідні дані:

- Регіональна програма формування та розвитку екологічної мережі в _____ області на період _____ роки;
 -перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду міської (селищної, сільської) територіальної громади;
 -земельно-кадастрова, картографічна та технічна документація;
 -наявні у вільному доступі відповідні наукові публікації, результати досліджень щодо формування екологічної мережі та будь-які матеріали, що можуть бути отримані у встановленому законодавством України порядку без порушення авторських прав.

5. Склад Проєкту

Місцева схема формування екологічної мережі громади складається з:

5.1. Пояснювальної записки, яка містить:

- а) загальні відомості про територію проєктування, а саме клімат, ландшафти, річкову мережу, ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ;
- б) загальну характеристику схеми екомережі (включаючи складові структурні елементи – об'єкти природно-заповідного фонду, водно-болотні угіддя, відкриті заболочені землі, водоохоронні зони, прибережні захисні смуги, ліси та інші вкриті лісом площі, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, курортні та лікувально-оздоровчі території, рекреаційні території, землі під консервацію, відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом, пасовища, луки, сіножаті, території з проявами негативних геодинамічних процесів (водна ерозія, зсуви, карст, тощо), інші природні території та об'єкти);
- в) загальну інформацію про основні параметри та характеристики структурних елементів екомережі, а саме: ключові, сполучні, буферні та відновлювальні території;
- г) обґрунтування рішень схеми екомережі (визначення заходів щодо забезпечення функціонування, розвитку та невиснажливого використання екомережі із запропонованим режимом охорони та використання буферних зон, сполучних і відновлювальних територій);
- д) рекомендації щодо режимів природокористування для основних елементів екомережі громади, рекомендації щодо заходів по відновленню просторових елементів екологічної мережі, її розвитку та розбудови та рекомендації щодо заповідання окремих елементів екологічної мережі, із зазначенням основних підстав для створення території та об'єктів природно-заповідного фонду, пропонованої площі та категорії.

5.2. Планово-картографічних матеріалів (в тому числі растрових чи векторних):

картосхема 1:

- ключові території екомережі громади (екологічні коридори, ядра, існуючі території та об'єкти природно-заповідного фонду, а також території, які плануються до заповідання, водно-болотні угіддя міжнародного значення, тощо);

- буферні зони екомережі громади (території навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях);

- сполучні території екомережі громади (території, що забезпечують зв'язки між ключовими територіями та цілісність екомережі).

картосхема 2:

- ключові території екомережі громади (існуючі території та об'єкти природно-заповідного фонду та ті, які плануються до заповідання, інші території, у межах яких збереглися найбільш цінні природні комплекси);

- земельні ділянки громади найбільш важливого значення, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;

- території громади, які є найбільш важливими місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;

картосхема 3:

- ключові території екомережі (гідрографічна мережа річок та крупних штучних басейнових водойм та схеми лісових насаджень кожного населеного пункту громади);

- об'єкти культурної спадщини громади;

- комплексні території оздоровчого призначення громади;

- комплексні території рекреаційного призначення громади.

5.3. Єдиної електронної бази даних елементів екомережі, що включатиме їх описи та основні характеристики.

5.4. Геоінформаційної системи, що у відповідному форматі міститиме просторові данні щодо елементів екологічної мережі.

В геоінформаційній системі повинні бути включені такі шари мап: рельєф, внутрішні води, ліси, ключові елементи екологічної мережі, сполучні елементи екологічної мережі, буферні території, існуючі та перспективні об'єкти ПЗФ, водно-болотні угіддя міжнародного значення, населені пункти громади, автомобільні та залізничні шляхи, лінійні об'єкти (газопроводи, лінії електропередач тощо).

6. Етапи робіт

Роботи по розробці місцевої схеми формування екологічної мережі громади включають:

1 етап (підготовчий):

- натурні обстеження на місцевості;

- збір, вивчення, систематизація та аналіз вихідних даних.

2 етап (науково-технічні роботи):

- проведення наукових досліджень;
- наукове обґрунтування щодо включення територій та об'єктів природно-заповідного фонду до місцевої схеми екомережі;
- визначення територій, перспективних для включення до екомережі;

3 етап (камеральні роботи):

- складання пояснювальної записки;
- нанесення на планово-картографічні матеріали структурних елементів екомережі;
- внесення інформації про кожний елемент екомережі у електронну базу даних, включаючи їх описи та основні характеристики;
- наповнення геоінформаційної системи просторовими даними щодо елементів екологічної мережі громади;

4 етап (заключний):

- погодження проектної документації із Замовником;
- передача розробленої проектної документації Замовникові.

7. Основні технічні вимоги

Роботи щодо розробки місцевої схеми формування екологічної мережі _____ міської(селищної, сільської) територіальної громади повинні виконуватися із врахуванням Законів України «Про екологічну мережу України», «Про природно-заповідний фонд України», «Про Червону книгу», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про охорону навколишнього природного середовища» та відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення регіональних та місцевих схем екомережі, затверджених Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 13.11.2009 №604, а також Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року №1196.

7.1. Текстові та графічні матеріали оформляються відповідно до ГОСТ 2.105-95;

7.2. Пояснювальна записка представляється у 3-х примірниках як в паперовому, так і в електронному вигляді;

7.3. В якості картографічної основи використовується векторна мапа, виконана на топографічній основі масштабу 1:200000;

7.4. Картографічні матеріали представляються в електронному форматі у вигляді jpg та shp-файлів. У паперовому вигляді у 3-х примірниках надаються картосхеми у масштабі 1:200000; у разі потреби – на окремі ділянки складаються картосхеми більш крупного масштабу 1:25000, 1:10000, 1:5000.

7.5. Наповнення геоінформаційної системи просторовими даними щодо елементів екологічної мережі громади рекомендується з використанням програми ArcGIS версії 9.2 чи вищої або в програмі AutoCAD.

8. Інші вимоги

8.1. Замовник перед початком робіт з розробки місцевої схеми формування екологічної мережі громади за свій рахунок інформує населення через місцеві засоби масової інформації (шляхом публікації в місцевому періодичному виданні) про початок розробки зазначеного документу.

8.2. Замовник розміщує інформацію про початок розробки місцевої схеми формування екологічної мережі громади на офіційному вебсайті міської (селищної сільської) ради.

8.3. За результатами виконання робіт у повному обсязі матеріали надаються Виконавцем на розгляд Замовнику. У разі наявності зауважень до документації Виконавець усуває їх.

8.4. Виконавець повинен здійснювати авторський супровід в процесі затвердження місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади, що передбачає, у разі потреби, участь у обговоренні проекту рішення з питань погодження та затвердження зазначеної схеми на засіданнях постійних комісій _____ міської (селищної, сільської) ради до моменту її затвердження рішенням _____ міської (селищної, сільської) ради.

8.5. Виконавець виконує внесення необхідних даних на магнітні носії, із наданням Замовнику усіх даних (в тому числі паролів, електронних «ключів» та іншого) для повного контролю над базою даних та ГІС на базі просторових даних екологічній мережі громади.

9. Термін виконання роботи: не пізніше _____ року (у разі виконання робіт достроково, Виконавець робіт має право надати виконану роботу раніше встановленого терміну).

Від Замовника:

Від Виконавця:

« » 20__р.

М.П.

« » 20__р.

М.П.

Додаток Е

Зразок документа – ДОГОВІР № _____ про надання послуг

від «__» _____ 20__ р. _____

_____ міська(селищна, сільська) рада, (далі – Замовник), в особі міського(селищного, сільського) голови _____, який діє на підставі Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з однієї сторони та _____ в особі _____, який діє на підставі Статуту (далі - Виконавець), з іншої сторони, разом – Сторони, уклали цей Договір про таке:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Виконавець зобов'язується надати Замовнику послуги з «Проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема, розробка проєкту місцевої схеми формування екологічної мережі _____ міської(селищної, сільської) територіальної громади» (далі – Послуги), а Замовник - прийняти і оплатити такі Послуги.

2. ЯКІСТЬ ПОСЛУГ

2.1. Виконавець повинен надати Замовнику Послуги, якість яких відповідає діючим вимогам, стандартам та технічним умовам, відповідно до чинного законодавства України.

2.2. У разі надання Послуг неналежної якості, Виконавець зобов'язаний усунути за письмовою вимогою Замовника і за власний рахунок недоліки наданих Послуг, як у межах строку дії Договору, так і після закінчення його строку дії.

2.3. Допускається покращення якості предмета закупівлі за умови, що таке покращення не призведе до збільшення суми, визначеної у Договорі.

3. ЦІНА ДОГОВОРУ

3.1. Загальна вартість послуг за цим договором становить _____, в т.ч. єдиний податок 5% (згідно п.п.3, п.291.4 ст.291; п.п.2 п.293.3 ст.293 розділ XIV Податкового кодексу України, відповідно до Кошторису (Додаток 2).

3.2. Сума, визначена у Договорі, може бути зменшена залежно від реального фінансування видатків за згодою Сторін шляхом укладання додаткової угоди до Договору.

4. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ОПЛАТИ

4.1. Фінансування здійснюється за кошти місцевого бюджету.

4.2. Розрахунки за цим Договором здійснюється в національній валюті України шляхом перерахування безготівкових коштів на поточний рахунок Виконавця, зазначений у Договорі.

4.3. Перерахування коштів здійснюється Замовником протягом 10 (десяти) робочих днів з дня виставлення рахунку або підписання Сторонами акту приймання-передачі наданих Послуг.

4.4. Згідно статті 23 Бюджетного кодексу України бюджетні зобов'язання та платежі з бюджету здійснюються лише за наявності відповідного бюджетного призначення, згідно календарного плану (Додаток 3).

5. ОСНОВНІ УМОВИ НАДАННЯ ПОСЛУГ

5.1. Послуги повинні відповідати технічним вимогам (Додаток 1) та здійснюватися відповідно до календарного плану (Додаток 3).

5.2. Виконавець перед початком робіт з розробки місцевої схеми формування екологічної мережі громади за свій рахунок інформує населення через місцеві засоби масової інформації (шляхом публікації в місцевому періодичному виданні) про початок розробки зазначеного документу.

5.3. Замовник розміщує інформацію про початок розробки місцевої схеми формування екологічної мережі громади на офіційному вебсайті _____ міської (селищної, сільської) ради.

5.4. Виконавець після завершення робіт повинен надати Замовнику розроблену місцеву схему формування екологічної мережі _____ міської (селищної, сільської) ТГ в 3-х примірниках _____ на паперових та електронних носіях (пояснювальна записка, графічні матеріали (паперові, растрові, векторні), електронна база даних, геоінформаційна система), акт прийому-передачі наданих послуг, у тому числі кошториси фактичних витрат з розшифруванням за статтями, включаючи кошториси фактичних витрат від співвиконавців, акти звірки розрахунків.

5.5. Виконавець виконує внесення необхідних даних на магнітні носії, із наданням Замовнику усіх даних (в тому числі паролів, електронних «ключів» та іншого) для повного контролю над базою даних та ГІС на базі просторових даних екологічній мережі громади.

5.6. Факт надання Послуг за Договором підтверджується Замовником та Виконавцем шляхом підписання акту прийому-передачі наданих послуг (далі – Акт) у 2 (двох) оригінальних примірниках, які мають бути підписані та скріплені печаткою (за наявності).

5.7. Замовник зобов'язаний підписати Акт протягом 5 (п'ять) робочих днів з дня одержання результатів виконаних робіт від Виконавця або протягом цього ж строку надати зауваження Виконавцю. Виконавець повинен протягом 5 (п'яти) робочих днів усунути всі виявлені Замовником недоліки, після чого повторно подати на підпис Замовнику Акт.

Після спливу вказаного вище строку Акт вважається таким, що погоджений Замовником, а роботи, що є предметом цього договору, виконаними в повному обсязі та прийнятими.

5.8. Право власності за результати наданих послуг переходять від Виконавця до Замовника в момент підписання останнім Акту.

5.9. У випадку встановлення порушення якості послуг відповідно до встановлених супровідних документів на нього або нестачі будь-яких його складових Виконавцем та Замовником складається окремий Акт, на підставі якого Замовник пред'являє претензію винній Стороні.

5.10. Виконавець повинен здійснювати авторський супровід в процесі затвердження місцевої схеми формування екологічної _____ мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади, що передбачає, у разі потреби, участь у обговоренні проєкту рішення з питань погодження та затвердження зазначеної схеми на засіданнях постійних комісій _____ міської (селищної, сільської) ради до моменту її затвердження рішенням _____ міської (селищної, сільської) ради.

5.11. Затвердження проєкту місцевої схеми формування екологічної мережі _____ міської (селищної, сільської) територіальної громади на сесії міської (селищної, сільської) ради покладається на Замовника.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

6.1. Замовник під час виконання цього Договору має право:

6.1.1. Отримувати Послуги в порядку і на умовах, визначених Договором;

6.1.2. Вимагати від Виконавця належного виконання умов Договору;

6.1.3. У разі невиконання (неналежного виконання) Виконавцем зобов'язань Замовник має право достроково в односторонньому порядку розірвати цей Договір, письмово повідомивши про це Виконавця протягом 10 (десяти) календарних днів з дня прийняття такого рішення;

6.1.4. Контролювати надання Послуг у будь-який час та строки, встановлені цим Договором;

6.1.5. Вимагати від Виконавця письмово інформувати Замовника про стан надання Послуг;

6.1.6. Зменшувати обсяг закупівлі послуг залежно від реального фінансування видатків. У такому разі Сторони вносять відповідні зміни до цього Договору, шляхом підписання Додаткової угоди, яка є невід'ємною частиною цього Договору;

6.1.7. Вимагати від Виконавця повного звіту про надані Послуги, які стосуються цього Договору;

6.1.8. Повернути рахунок Виконавцю без здійснення оплати в разі неналежного оформлення документів (відсутність підписів, печаток тощо);

6.1.9. Відмовитися від Договору та вимагати відшкодування збитків, якщо Виконавець належним чином та своєчасно не надав Послуги Замовнику;

6.1.10. Відмовитися від прийняття Послуг у разі виявлення недоліків, які виключають можливість їх використання відповідно до мети, зазначеної у Договорі і не можуть бути усунені Виконавцем;

6.1.11. Вимагати від Виконавця безоплатного усунення недоліків, що виникли внаслідок допущення ним порушень під час виконання Договору. У такому разі збитки, завдані Замовнику, відшкодовуються Виконавцем, у тому числі за рахунок відповідного зниження ціни за Послуги від загальної ціни Договору;

6.1.12. Ініціювати питання щодо внесення змін у Договір;

6.1.13. Вимагати розірвання Договору та відшкодування збитків за наявності істотних порушень Виконавцем умов Договору;

6.1.14. Здійснювати інші права, передбачені чинним в Україні законодавством та які впливають з цього Договору.

6.2. Замовник під час виконання цього Договору зобов'язується:

6.2.1. Надати в повному обсязі вихідні дані, необхідні для виконання робіт.

6.2.1. Своєчасно та в повному обсязі здійснити оплату Виконавцю за надані в повному обсязі Послуги належної якості;

6.2.2. Прийняти надані Послуги згідно акту виконаних послуг та технічних вимог (Додаток 1).

6.3. Виконавець під час виконання цього Договору має право:

6.3.1. Своєчасно та в повному обсязі отримувати плату за надані Послуги;

6.3.2. На дострокове надання Послуг за погодженням Замовника;

6.3.3. У разі невиконання зобов'язань Замовником Виконавець має право достроково розірвати цей Договір, повідомивши письмово про це Замовника за 10 (десять) календарних днів;

6.3.4. На покращення якості предмета закупівлі за умови, якщо таке покращення не призведе до збільшення ціни Договору.

6.3.5. Здійснювати інші права, передбачені чинним в Україні законодавством та які впливають з цього Договору.

6.4. Виконавець під час виконання цього Договору зобов'язується:

6.4.1. Надати Послуги у строки та на умовах, встановлених цим Договором;

6.4.2. Забезпечити надання Послуг, якість яких відповідає умовам технічних вимог (Додаток 1).

6.4.3. Своєчасно та в повному обсязі усно чи/або письмово інформувати Замовника про стан надання Послуг;

6.4.4. Приступити до виконання Договору, починаючи з наступного календарного дня, з моменту підписання цього Договору.

6.4.5. На першу вимогу Замовника вчинити всі необхідні дії, чи утриматись від вчинення певних дій, необхідність яких випливає із предмету цього Договору.

6.4.6. Утримуватись від вчинення певних дій, які можуть зашкодити інтересам Замовника.

6.4.7. Виконувати інші обов'язки на вимогу Замовника в межах предмету Договору.

6.4.8. Письмово надати Замовнику інформацію (повне найменування та місцезнаходження) про кожного юридичного суб'єкта господарювання, якого Виконавець буде залучати до надання Послуг, як субпідрядника в обсязі не менше ніж 20 відсотків вартості Договору.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

7.1. За невиконання або неналежне виконання своїх зобов'язань за Договором винна Сторона несе відповідальність, згідно чинного законодавства України та цього Договору.

7.2. У випадку відсутності або припинення бюджетного фінансування на закупівлю Послуг за цим Договором, Замовник не несе ніякої майнової відповідальності перед Виконавцем.

8. ОБСТАВИНИ НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

8.1. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим Договором у разі виникнення обставин непереборної сили, які не існували під час укладання Договору та виникли поза волею Сторін (катастрофа, стихійне лихо, пожежа, військові дії, масові заворушення, введення надзвичайного стану, епідемія, зміни у законодавстві і таке інше).

8.2. Сторона, що не може виконувати зобов'язання за цим Договором унаслідок дії обставин непереборної сили, повинна не пізніше 3-х днів з моменту їх виникнення повідомити про це іншу Сторону у письмовій формі.

8.3. Доказом виникнення обставин непереборної сили та строку їх дії є відповідні документи, які видаються Торгово-промисловою палатою.

8.4. У разі коли строк дії обставин непереборної сили продовжується більше ніж 30 календарних днів, кожна із Сторін в установленому порядку має право розірвати цей Договір.

9. ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

9.1. У випадку виникнення спорів або розбіжностей Сторони зобов'язуються вирішувати їх шляхом взаємних переговорів та консультацій.

9.2. Всі можливі претензії за даним Договором розглядаються Сторонами протягом 10-ти днів з моменту їх отримання.

9.3. Всі спори та розбіжності між Сторонами, по яких не було досягнуто згоди, вирішуються в судовому порядку відповідно до вимог чинного законодавства.

10. СТРОК ДІЇ ДОГОВОРУ

10.1. Цей Договір набирає чинності з моменту його підписання Сторонами та діє до _____ року.

10.2. Строк дії Договору автоматично пролонгується до повного виконання Сторонами своїх зобов'язань за цим Договором згідно календарного плану (Додаток 3).

10.3. Договір укладається і підписується у двох оригінальних примірниках, що мають однакову юридичну силу, для кожної із Сторін.

11. ІНШІ УМОВИ

11.1. Всі додатки до Договору є його невід'ємними частинами. Всі зміни та доповнення до Договору можуть бути внесені за взаємною згодою Сторін шляхом оформлення додаткової угоди.

11.2. Істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватись після його підписання до виконання зобов'язань Сторонами в повному обсязі, крім випадків, зазначених у частині 5 статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі».

11.3. Виконавець надає Замовнику згоду на використання персональних даних Виконавця, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» №2297-VI від 01.06.2010 року, а також згоду на використання та оприлюднення інформації щодо договірних відносин між Сторонами згідно Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» №183-VIII від 11.02.2015 року.

11.4. У випадку зміни поштової адреси, телефонів або банківських реквізитів однієї зі Сторін, вона зобов'язана протягом 3-х робочих днів сповістити про таку зміну іншу Сторону.

12. ДОДАТКИ ДО ДОГОВОРУ

Невід'ємною частиною цього Договору є:

12.1. Додаток 1 - Технічні вимоги.

12.2. Додаток 2 - Кошторис.

12.3. Додаток 3 - Календарний план.

13. РЕКВІЗИТИ СТОРІН

Замовник

Виконавець

Додаток Ж

Зразки погоджень ОДА та рішень щодо затвердження місцевої схеми формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

вул. Богдана Хмельницького, 6, м. Краматорськ, Донецька область, 84313, тел. 095-644-25-25,
E-mail: eco.d@dn.gov.ua, вебсайт: www.ecology.dnoda.gov.ua, код ЄДРПОУ 38707906

№ _____

Комарська сільська військова
адміністрація Волноваського району
Донецької області

**Про погодження схеми формування
екологічної мережі**

Розглянувши ваш лист від 31.07.2024 № 02/1-29/920 та надані матеріали, керуючись пунктом 1 статті 15 Закону України «Про екологічну мережу України», департамент екології та природних ресурсів Донецької облдержадміністрації погоджує Місцеву схему формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади.

Заступник директора департаменту

Олександр ЛИХАЧ

Ганна Височина (095) 1333078

донецька ода
дигітальні технології та проєкції
08-24/1978/90-24 від 14.08.2024

КОМАРСЬКА СІЛЬСЬКА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВОЛНОВАСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ
начальника

від 29.08.2024

с. Комар

№ 235-р

Про затвердження місцевої схеми
формування екологічної мережі
Комарської сільської територіальної
громади

З метою подальшого регулювання суспільних відносин у сфері формування, збереження та раціонального, невиснажливого використання екомережі як однієї з найважливіших передумов забезпечення сталого, екологічно збалансованого розвитку України, охорони навколишнього природного середовища, задоволення сучасних та перспективних економічних, соціальних, екологічних та інших інтересів суспільства, враховуючи результати досліджень, проведених Державним управлінням охорони навколишнього природного середовища у Кіровоградській області спільно з Кіровоградським обласним громадським еколого-експертним центром "Довкілля", відповідно до статті 15 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища", статті 7 Закону України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки" та статті 15 Закону України "Про екологічну мережу України", пункту 24 частини першої статті 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"

ЗОБОВ'ЯЗУЮ:

1. Затвердити місцеву схему формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади (додається).
2. Місцевим органам виконавчої влади (виконавчому комітету Комарської сільської ради) та структурним підрозділам Комарської сільської ради та Комарської сільської військової адміністрації враховувати місцеву схему формування екологічної мережі Комарської сільської територіальної громади у своїй роботі.
3. Контроль за виконанням даного рішення покласти на заступника сільського голови з питань діяльності виконавчих органів ради МАСЛОВУ Ольгу.

Начальник сільської
військової адміністрації

Олександр КУРОПЯТНИК

**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

вул. Богдана Хмельницького, 8, м. Краматорськ, Донецька область, 84313, тел. 095-644-25-25,
E-mail: eco.d@don.gov.ua, вебсайт: www.ecology.donoba.gov.ua, член СДРПОУ 38707906

№ _____

На № _____

від _____

ПОГОДЖЕННЯ

Розглянувши місцеву Схему формування екологічної мережі Константинівської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області, розроблену Державною екологічною академією післядипломної освіти та управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, керуючись пунктом 1 статті 15 Закону України «Про екологічну мережу України», беручи до уваги Пояснювальну записку до Схеми формування екологічної мережі Константинівської міської територіальної громади, департамент екології та природних ресурсів Донецької обласної державної адміністрації погоджує місцеву Схему формування екологічної мережі Константинівської міської територіальної громади Краматорського району Донецької області.

Директор департаменту

Сергій НАТРУС

Гамма Височина 0951333078

ДОНЕЦЬКА ОДА
Департамент екології та природних ресурсів
08-25679760-21 від 30.11.2021

Додаток К

**Структурні елементи місцевої схеми екомережі територіальної громади
ПЕРЕЛІК структурних елементів екологічної мережі Комарської
територіальної громади**

№ з/п	Серійний номер*	Назва	Назва органу, дата прийняття та номер рішення про включення території та об'єкта до переліку	Місце розташування	Площа, гектарів	Обліковий/ кадастровий номер та цільове призначення земельної ділянки	Власник (користувач) земельної ділянки	Стисла характеристика природоохоронної цінності
Місцевого значення								
Ключові								
1	КМШПДН	Ландшафтний заказник місцевого значення «Щуча заводь»	Департаментом екології та природних ресурсів Донецької ОДА	Волноваський р-н, Донецька область, між с. Ялта та с. Запоріжжя	27.00	Територія природно-заповідного фонду 1421282400:02:001:2255	Землі державної власності	Вузловий елемент екомережі Знаходиться між с.Ялта і с.Запоріжжя. Територія представляє заливні луки та річкові заплави, як типові водно-болотні угіддя. Трапляються невеликі та неглибокі затоки із острівцями надводної і прибережної болотної рослинності. На прилеглих природних степових ділянках ростуть ковила Лессінга та тюльпан Шренка, які занесені до Червоної книги України
2	КМШПДН	Проектний ботанічний заказник «Балка Орлата»	Департаментом екології та природних ресурсів Донецької ОДА	Волноваський р-н, Донецька область, Комарська ТГ	52.00	Землі сільсько-господарського та лісогосподарського призначення 1421281800:02:001:0655	Землі державної та комунальної власності	Вузловий елемент екомережі. Ділянка знаходиться біля с.Олександроград. Територія представлена балкою із двома відрогами та відкривається до р.Вовча. На схилах балки зростають групи дерев, переважно маслини вузьколистої, клена ясенелистого, ясеня звичайного, Із чагарників зустрічається глід, терен, днища балки зарослі очеретом

Додаток Л

Структура бази даних територій та об'єктів місцевої екомережі Комарської сільської територіальної громади

№ з/п	Параметр або показник	Поля бази даних	Тип даних	Формат	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Службовий (робочий) порядковий об'єкта ПЗФ	Id	ціле	-	097 0015362 Олександр ПАТОВ
2	Серійний номер об'єкта згідно реєстру	N_reestr	символьне	20	Згідно реєстру (за документацією)
3	Код елемента екомережі	Element	символьне	1	4 домени: 1 (К) — ключова територія 2 (С) — сполучна територія 3 (Б) — буферна територія 4 (В) – відновлювана територія
4	Найменування об'єкта (території)	Name	символьне	100	Комарська сільська територіальна громада
5	Код КАТОТТГ	КАТОТТГ	символьне	19	Згідно кодифікатора адмін. одиниць та територій громад (2021)
6	Площа об'єкта чи території	S_ga	десятькове	10.4	6804.84 га . Графічна, по координатах меж 1 (К)-ключова територія - 2102.36га 2 (С) - сполучна територія- 3374.78га 3 (Б) - буферна територія- 1063.49га 4 (В) – відновлювана територія- 284.21га
7	Опис місцезнаходження об'єкта	Raspolog	символьне	250	Місцева схема формування екологічної мережі сформована в межах Комарської сільської територіальної громади на основі водозбірних площ басейну р. Мокрі Яли, р.Вовча та притоки р.Ворона. В північній частині громади сформовані ключові території на основі існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду ,а також перспективних територій для їх створення, а саме заказника Щуча заводь і перспективних заказників та регіонального ландшафтного парку. На протязі р.Вовча в межах прибережної зони р.Вовча сформована сполучна територія.
8	Дата затвердження Схеми створення екомережі	DataStvor	дата		29 серпня 2024 року № 235.-р Комарська сільська військова адміністрація Волноваського району Донецької області.
9	Посилання на метадані техдокументації	Metadata	символьне	250	Місцева схема формування Комарської сільської територіальної громади

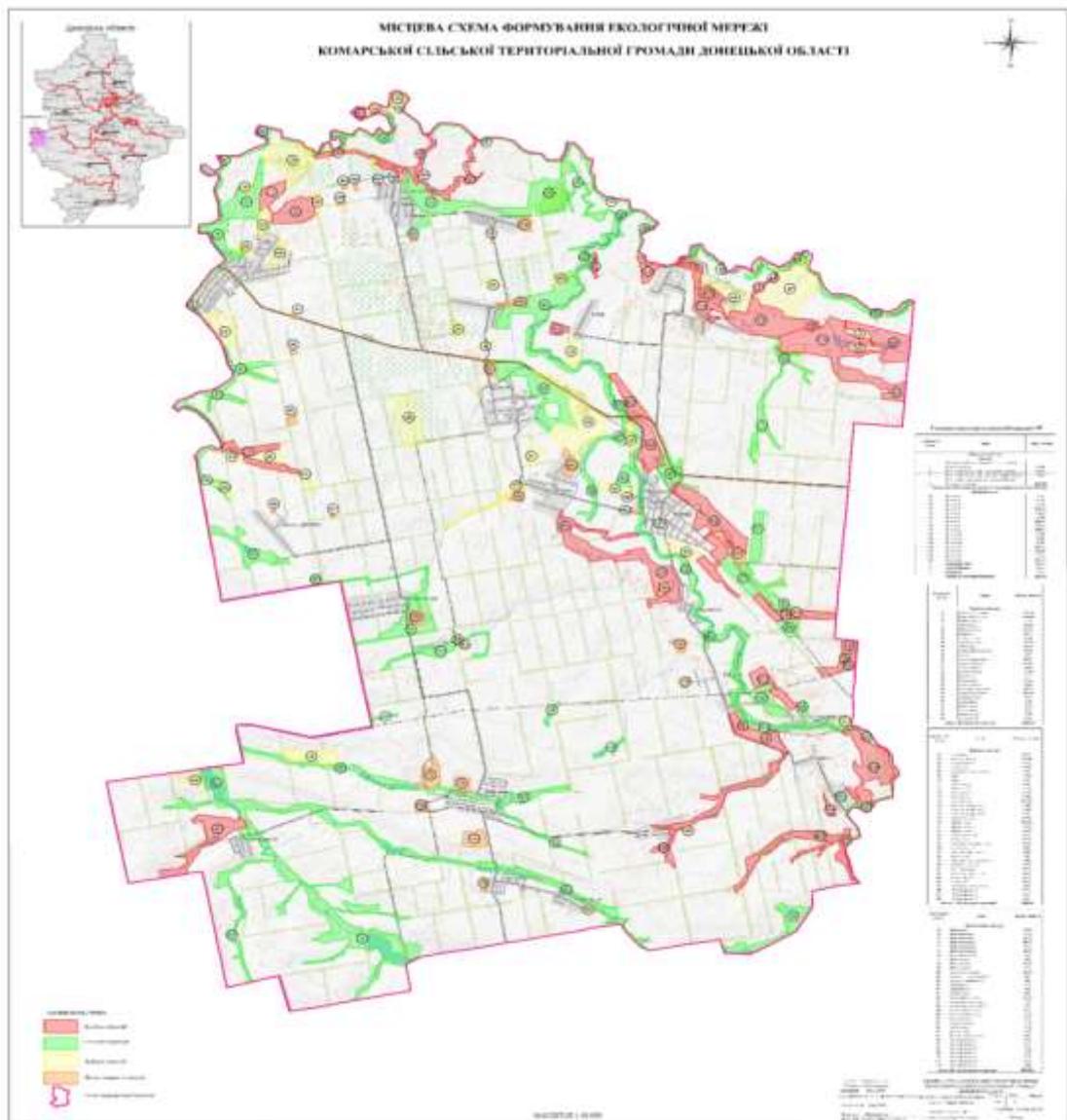
Продовження додатка Л

№ з/п	Параметр або показник	Поля бази даних	Тип даних	Формат	Примітки
1	2	3	4	5	6
10	Джерело походження координат	koord	символьне	100	Геодезичні вимірювання, картографічні (з ортофотоплану, топокарт, топопланів тощо, з їх масштабом)- домени
11	Службові примітки (виконавець робіт з внесення меж в ГІС)	prim	символьне	100	ТОВ «Експертцентр» Генеральний директор Бакай В.В.
12	Система координат шару з межами структурних елементів екомережі (з вказаною зоною)	SK	символьне	30	УСК 2000
13	Посилання на скачування скан-копій оригіналів документів				відсутні
14	Особливий природоохоронний статус фрагменту структурних елементів екомережі (вказати який), ПЗФ,ВБУ тощо	Status	символьне	200	01 ПЗФ 02 Території, зарезервовані з метою наступного заповідання 05 ВБУ міжнародного значення зі статусом ООН 06 Біосферні резервати по програмі ЮНЕСКО 07 Об'єкти культурної спадщини ЮНЕСКО (букові праліси Карпат)

Додаток М

ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

Картосхема 1 – Місцева схема формування екологічної мережі міської (селищної, сільської) територіальної громади

Картосхема 2– Розміщення місць рослинного та тваринного світу, що занесені до Червоної книги України міської (селищної, сільської) територіальної громади

